

EOS Kekki Maria(TEM)

16.12.2010

Suuri valiokunta

Viite

Asia

Energia 2020 – strategia kilpailukykyisestä, kestävästä ja turvallisesta energiasta

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2010/1710

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonannosta Energia 2020 – strategia kilpailukykyisestä, kestävästä ja turvallisesta energiasta.

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Riku Huttunen

Ylitarkastaja

Maria Kekki

LIITTEET Muistio (TEM2010-00531)

Komission tiedonanto "Energia 2020 – strategia kilpailukykyisestä, kestävästä ja turvallisesta energiasta"

Kommissionens meddelande "Energi 2020 - En strategi för hållbar och trygg energiförsörjning på en konkurrensutsatt marknad"

Asiasanat	energia, energiatehokkuus, kaasun sisämarkkinat, ulkosuhteet; energia, sähkön sisämarkkinat
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, OKM, SM, TRAFI, UM, VM, VNEUS, YM

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2010-00531

EOS Kekki Maria(TEM)

07.12.2010

Asia

EU; neuvosto; energia; Energia 2020 -strategia

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

EU/2010/1710

U-tunnus / E-tunnus:

-

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komissio julkaisi 10.11.2010 tiedonannon ”Energia 2020 – strategia kilpailukykyisestä, kestävästä ja turvallisesta energiasta”. Energianeuvosto keskusteli siitä kokouksessaan 3.12.2010. Eurooppa-neuvoston on tarkoitus käydä energiaan liittyviä keskusteluita helmikuun kokouksessaan 4.2.2011.

Asiakirjat:

KOM(2010) 639 lopullinen

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Artikla 194

Käsittelijä(t):

Työ- ja elinkeinoministeriö, ylitarkastaja Maria Kekki puh. 010 606 4794
Työ- ja elinkeinoministeriö, teollisuusneuvos Sirkka Vilkamo, puh 010 606 4810
Työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Arto Rajala, puh 010 606 4828
Ulkoasianministeriö, ulkoasiainneuvos Seppo Kauppila, puh (09) 1605 5501

Suomen kanta/ohje:

Suomi pitää Energia 2020 -strategiaa tärkeänä ja oikea-aikaisena. Viime vuosien aikana tehdyt merkittävät toimet EU:n energia-alan lainsäädännössä edellyttävät strategista

suunnittelua tuleville vuosille. Vuoden 2020 tavoitteisiin pääseminen edellyttää nopeaa toimintaa mutta linjauksia on tehtävä myös pidemmälle aikavälille, aina vuoteen 2050 asti. Energia-alalla hitaimmin vaikuttavat toimenpiteet ovat usein kaikkein kiireellisimpiä.

Alla on otettu tiedonantoon suhteellisen yleinen kanta. Suomi voi ottaa yksityiskohtaisemmin kantaa tiedonannossa ennakoituihin aloitteisiin ja ehdotuksiin vasta asioiden varsinaisen käsittelyn yhteydessä.

Energiatehokkuus

Energiatehokkuus tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan olemassa olevien toimenpiteiden järjestelmällistä ja kattavaa toimeenpanoa sekä uusien toimien luomista sekä yhteisön että jäsenmaiden tasolla. Suomi kannattaa EU:n yhteistä energiatehokkuustavoitetta. Sen sijaan yksittäisille jäsenvaltioille jyvitettyjen sitovien tavoitteiden asettamista ei pidetä tässä vaiheessa perusteltuna. Jäsenvaltiot voidaan velvoittaa itse asettamaan kunnianhimoiset kansalliset energiatehokkuustavoitteet ja tekemään toimeenpanosuunnitelmat niiden täyttämiseksi. Julkisille palveluille voidaan asettaa erityistavoitteet ja velvoitteita niiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden seuranta varten voitaisiin jäsenmaille asettaa raportointivelvoite komissiolle edistymisestä ja tuloksista esimerkiksi kolmen vuoden välein. Raportointijärjestelmän tulisi olla yksinkertainen ja selkeä.

Suomi suhtautuu pääasiassa positiivisesti strategiassa tehtyihin esityksiin:

- Rakennus- ja liikennesektorit ovat keskeisiä toiminta-alueita, mutta kokonaistavoitteeseen pääseminen edellyttää toimintaa kaikilla sektoreilla. EU:n erilaisia rahoitusohjelmia voitaisiin suunnata entistä paremmin energiansäästön toteuttamiseen.
- Ecodesign-direktiivin mukaisia tuotekohtaisia tehokkuusvaatimuksia tulee valmistella nykyistä tahtia paljon nopeammin ja laajemmin.
- Vapaaehtoisista sopimuksista ja niihin läheisesti liitetystä järjestelmästä kuten energiakatselmuksista ja energiasuunnitelmista Suomella on hyvät kokemukset teollisuudessa ja palvelusektorilla mukaan lukien kunnat. Näistä toimista kuten muutenkin parhaista käytännöistä olisi tarpeen lisätä EU:ssa tietojen ja kokemusten vaihtoa.
- Energiantuotannossa tehokkaalle yhdistetylle lämmön ja sähkön tuotannolle ja kaukolämmitykselle on vielä EU:ssa tilaa, vaikka Suomessa niitä hyödynnetään jo lähes täysimääräisesti hyvillä tuloksilla. Kaukojäähdytys on uusi ja laajasti hyödynnettävissä oleva keino lisätä energiaverkostojen tehokkuutta.
- Sen sijaan valkoisten sertifikaattien (energiansäästö-sertifikaattien) järjestelmään Suomi suhtautuu varauksellisesti. Tällaisen järjestelmän toimivuus ja vaikutukset pitää selvittää erityisellä huolella ennen jatkopohdintoja.
- Kansallinen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman (National Energy Efficiency Action Plan, NEEAP) merkitys strategiassa on epäselvä. Virallisesti NEEAP tarkoittaa energiapalveludirektiivin mukaista raportointiluonteista asiakirjaa, joka kattaa vain osan energian loppukäytöstä. Energia 2020 –

strategiassa sillä tunnutaan tarkoittavan kaikissa jäsenvaltioissa samaan aikaan laadittavaa kattavaa ja täydellistä kansallista energiatehokkuusstrategiaa, jollaisen tekeminen pitää lähteä kuitenkin kansallisista aikatauluista ja tarpeista. Ehdotettu vuosittainen raportointi komissiolle on liian tiivis.

Energiasisämarkkinat ja infrastruktuuri

Suomi tukee komission näkemystä siitä, että energian **sisämarkkinoiden** toteuttaminen edellyttää EU:n energiainfrastruktuurin kehittämistä sekä sisämarkkinasääntöjen nykyistä syvempää täytäntöönpanoa.

Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon osalta Suomi katsoo, että 3.9.2009 voimaan tullut 3. sisämarkkinapaketti sisältää voimakkaat välineet energiasisämarkkinoiden tarvitsemien sääntöjen aikaansaamiseksi. Suomi katsoo, että uusia sääntelyvaltuuksia ei tarvita vaan tulee keskittyä käyttämään olemassa olevia välineitä (komission suuntaviivat sekä ENTSO:n verkkosäännöt ja ACER:n valtuudet). Suomi katsoo, että suurimmat vaikutukset energiamarkkinoiden toiminnan tehostamiseen on tuotannon ja tukkumarkkinoiden alalla. Toimenpiteet tulee keskittää näille markkinoille. Vähittäismarkkinoiden lisäsääntelyä tulee välttää.

Infrastruktuuri

Energiainfrastruktuurin kehittämisen osalta Suomi tukee komission näkemystä, että on panostettava keskeisiin priorisoituihin hankkeisiin, joilla voidaan poistaa markkinoiden toiminnalle ongelmia aiheuttavia pullonkauloja sekä muusta verkosta erillisinä olevien alueiden liittämiseen muuhun verkkoon. Tämän lisäksi on pyrittävä satsaamaan energiainfrastruktuurin modernisointia koskeviin tutkimushankkeisiin.

Energiainfrastruktuurin kehittämisen lähtökohdaksi on asetettava se, että toteutetaan kaupallisesti ja/tai yhteiskuntataloudellisesti kannattavia hankkeita. Infrayrityksille ja jäsenvaltioille ei tule asettaa velvoitteita toteuttaa hankkeita, jotka eivät ole kaupallisesti ja/tai yhteiskuntataloudellisesti kannattavia. Lähtökohtaisesti on hyödynnettävä 3. sisämarkkinapaketin mukaisia välineitä. Tarvittaessa voidaan tehostaa verkonhaltijoiden velvoitetta pullonkaulatulojen käyttämisestä verkkoinvestointeihin sekä etsiä uusia rahoitusmekanismeja infrahankkeiden rahoittamiseen. Rahoitusmekanismit eivät saisi aiheuttaa lisäkustannuksia jäsenvaltioille ja mahdolliset EU:n rahoitusmekanismit tulisi toteuttaa rahoituskehyksen puitteissa.

Toimitusvarmuuden ylläpitäminen ja infrastruktuurin rakentamisesta päättäminen sekä rakentamisen luvittamiseen liittyvän hallinnon rakenteista päättäminen kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan alueellaan. Suomi katsoo, että jäsenvaltioilla on legitiimi intressi turvata energiatoimitusvarmuutensa suhteessa kolmansiin maihin, ylläpitää energijärjestelmänsä tehokkuutta sekä päättää infrastruktuurin rakentamiseen liittyvien ympäristönäkökohtien huomioon ottamisesta. Suomi suhtautuu kriittisesti mahdollisiin ehdotuksiin, joilla jäsenvaltiolle luotaisiin velvoitteita rakentaa tai hyväksyä energiainfrastruktuurihankkeita, joista on päätetty sitovasti muualla kuin kansallisissa elimissä. Erityisesti tämä koskee kolmansista maista tulevia yhdysjohtoja ja -putkia. Lisäksi Suomi katsoo, että infrastruktuurin rakentamislupien käsittelyn organisatorisista ratkaisuksista päättäminen kuuluu jäsenvaltioille.

Maakaasu

Suomen maakaasuverkon yhdistäminen muun Euroopan kaasuverkkoon tulee toteuttaa, jos yhdistäminen voidaan tehdä taloudellisesti kannattavasti ilman poikkeuksellisen suurta julkista tukea. Yhdistämisen toteuttaminen vuoteen 2015 mennessä on epärealistista.

Uusiutuva energia

Suomi tukee komission näkemystä siitä, että uusiutuvan energian lisäämistä koskeva lainsäädäntö tulee saada toimeenpannuksi pikimmiten ja että uusiutuvan energian direktiiviä tulee arvioida. Koska uusiutuvan energian kustannukset ovat vielä tällä hetkellä konventionaalisten energialähteiden kustannuksia suurempia, uusiutuvien energialähteiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tukitoimia. Uusiutuvan energian kannattavuus paranee sekä teknologisen kehityksen kautta että päästöoikeuksien hinnan kohotessa. Suomi katsoo, että kansalliset uusiutuvan energian velvoitteet edellyttävät mahdollisuutta säilyttää kansalliset tukitoimet, koska uusiutuvan energian lisäämiseen vaikuttavat olosuhteet poikkeavat merkittävästi maittain. Esimerkiksi hyvätuulisilla alueilla Euroopassa riittävä tukitaso ei kannusta vielä tuulivoainvestointeihin Suomessa. Vastaavasti monessa maassa puusta tuotetulle sähkölle maksettava korkea tukitaso johtaisi Suomessa metsäteollisuuden puuraaka-aineen hinnan merkittävään kohoamiseen, joka supistaisi uusiutuvan energian tuotantoa massa- ja paperiteollisuuden prosessien yhteydessä. Suomi tukee komission näkemystä, jonka mukaan tukijärjestelmien tulee olla kestäviä ja edistää teknologista kehitystä eivätkä ne saa estää innovaatioita tai kilpailua.

Kuluttajien suojelu

Suomi tukee komission näkemystä siitä, että kuluttajien suojelua tulee tehostaa energian sisämarkkinoilla. Suomi katsoo, että 3.9.2009 voimaan tullut 3. sisämarkkinapaketti sisältää merkittävät välineet kuluttajien oikeuksien parantamiseksi energiasisämarkkinoilla. Suomi katsoo, että uusia sääntelyvaltuuksia ei tarvita vaan tulee keskittyä käyttämään olemassa olevia välineitä (sähkö- ja kaasudirektiivien toimenpiteet). Suomi katsoo, että suurimmat vaikutukset energiamarkkinoiden toiminnan tehostamiseen on tuotannon ja tukkumarkkinoiden alalla. Toimenpiteet tulee keskittää näille markkinoille. Vähittäismarkkinoiden lisäsääntelyä tulee välttää.

Suomi pitää älykkäiden verkkojen rakentamista ja älykkäiden mittareiden (=etäluettava, tuntimittaava energiamittari, joka voi sisältää myös muita toiminnallisia ominaisuuksia mm. kahdensuuntainen tiedonsiirto) lisäämistä hyvänä ratkaisuna ja jopa välttämättömänä edellytyksenä kuluttajien toimintamahdollisuuksien lisäämiselle. Etäluettavia tuntimittaavia sähkömittareita asennetaan jo tällä hetkellä kuluttajille Suomessa ja tavoitteena on että vuoden 2014 alkuun mennessä vähintään 80 %:lla sähkönkäyttöpaikoista on tällainen mittari.

Ns. sosiaaliset tariffit, joiden tarkoituksena on taata rajoittuneen maksukykyyn kansalaisille mahdollisuus ostaa sähköä normaalia hintaa edullisemmin, eivät Suomen näkökannalta ole tarpeen eivätkä oikean suuntainen ratkaisu energiansaannin turvaamiseksi kaikille kansalaisille. Suomessa ei ole käytössä sosiaalisin perustein määräytyviä tariffeja ja vähävaraisten kansalaisten mahdolliset maksukykyongelmat hoidetaan sosiaalisektorin kautta. Olisi tärkeää pitää sähkön energishuoltoon kuuluvat myynti ja jakelu erillään sosiaalihuoltoon kuuluvista vähävaraisten tukiratkaisuista, koska

jos näitä sekoitetaan, niin luodaan sinänsä tarpeetonta ristikkäistoimintaa eri sektoreiden (energiahuolto ja sosiaalitoiminta) välillä

Teknologia

Suomi kannattaa voimakasta panostamista ja tiiviimpää yhteistyötä **energiateknologioiden ja -innovaatioiden** kehittämiseksi. Energia 2020 -strategiassa todetut toimenpiteet ovat kannatettavia. Strateginen energiateknologia -suunnitelma SET-suunnitelma on herkässä vaiheessa löytämään toimivat menettelyt toisaalta yritysten ja julkisen sektorin välillä ja toisaalta EU:n yhteisen ja kansallisen toiminnan välillä. Komission ja jäsenmaiden tulee antaa energiateknologialle painoarvoa omissa rahoitusinstrumenteissaan. Erityisen tärkeä kohdealue on suureten demonstraatio- ja referenssilaitosten tukeminen. Kaikkien osapuolten tulee ponnistella yhteistoiminnan onnistumiseksi.

Ulkosuhteet

Pyrkimys puhua energiaulkosuhteissa EU:ssa yhdellä äänellä on kannatettava tavoite. Yhdellä äänellä puhuminen ei voi kuitenkaan käytännössä tarkoittaa sitä, että EU tai jäsenvaltiot ottaisivat yritysten roolin energiatuotteiden kaupassa ja investoinneissa. EU:n globaalin vaikutusvallan edellytys on, että EU:lla on oma energiapolitiikka kunnossa ja että se on paitsi vahva vaikuttaja lähialueellaan myös aktiivinen toimija kansainvälisten kysymysten ratkaisuisissa.

Keskustelun EU:n suhteista kolmansiin valtioihin, erityisesti strategiaan kumppaneihin, tulee olla kokonaisvaltaista. Suhteissa tulee huomioida niin perinteinen ulkopolitiikan kuin myös kauppa-, kehitys-, talous-, oikeus- ja ilmastokysymykset sekä sisäisten ja ulkoisten politiikkojen yhtymäkohdat.

EU:n keskeisin partneri on Venäjä, jota ei strategiassa erityisesti mainita. Myös Suomelle keskeisin energiakumppani on Venäjä. Maakaasu-, öljy- ja sähkökauppa on toiminut käytännöllisesti katsoen ongelmitta. Samalla Suomi on kuitenkin pitänyt huolta siitä, että toimitus- ja huoltovarmuus on järjestetty kestäväällä tavalla. Tämä on perusteltu toimintatapa myös laajemmin EU:ssa: energiahuoltoa tulee turvata omin toimin mm. sisämarkkinoita kehittämällä ja hankintalähteitä monipuolistamalla, mikä mahdollistaa tasapuolet kauppasuhteet kolmansiin maihin.

Tärkeitä olisi myös Venäjän sitoutuminen kansainvälisiin sopimusjärjestelyihin energian alalla sekä maan WTO-jäsenyyden toteutuminen.

Pääasiallinen sisältö:

Lissabonin sopimuksen voimaantulo loi yhteisön energiapolitiikalle selkeämmän oikeudellisen perustan. Lissabonin sopimuksessa määritellään myös toimitusvarmuus, kilpailukyky ja kestävyys EU:n energiapolitiikan peruspilareiksi.

Eurooppa-neuvosto on määritellyt kunnianhimoiset energia- ja ilmastotavoitteet vuodeksi 2020 sekä pidemmän aikavälin sitoumuksen vähähiilisyyteen. Myös kasvua ja työllisyyttä käsittelevässä Eurooppa2020-strategiassa on linjattu energiapolitiikan tavoitteita, erityisesti ”Resurssitehokas Eurooppa” -lippulaivahankkeessa.

Energiapoliittisten päämäärien saavuttaminen ei ole edennyt odotetulla tavalla implementoinnin vajavuuden ja hitauden vuoksi. Sisämarkkinalainsäädännön

implementointi on kesken, kansalliset energiatehokkuustoimenpidesuunnitelmat osoittautuivat kunnianhimoilta vähäisiksi ja liikenteen uusiutuvien polttoaineiden käytön lisääminen tapahtuu liian hitaasti.

Nykyisestä EU:n sähköntuotannosta 45 % on vähähiilistä, tavoite vuodelle 2020 on kaksi kolmasosaa. Vuoteen 2020 mennessä tulee EU-alueen sähköntuotantokapasiteetista kolmannes elinkaarensa päähän. Uusia sekä korvaavia sähköntuotantolaitoksia suunnitellussa tulee huomioida turvalliset ei-fossiiliset energialähteet sekä verkon mukauttaminen vaihtoehtoisten energialähteiden käyttöön. Seuraavan kymmenen vuoden aikana energia-alan investointeihin tarvitaan arviolta 1000 miljardia euroa.

EU:n energiapolitiikan ulkosuhteiden koordinaatio on edelleen heikkoa eikä EU:n vaikutusvalta alueellisena toimijana ole verrannollinen sen suureen 500 miljoonan ihmisen markkinaa. Yhdellä äänellä puhuminen on energian ulkosuhteissa tärkeää. Energian ulkosuhteiden tulisi olla myös osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Ministerit ovat keskustelleet EU:n uudesta energiapoliittisesta toimintaohjelmasta jo tammikuun epävirallisessa energiaministerikokouksessa Sevillassa sekä toukokuun energianeuvoston kokouksessa.

Uuden strategian prioriteetteina ovat energian käytön tehostaminen 20 % vuonna 2020, Euroopan laajuisen integroidun verkon rakentaminen, kuluttajien suojelu ja turvallisuuden lisääminen, Euroopan johtajuus energiateknologioissa ja -innovaatioissa sekä EU:n energiapolitiikan ulkoisen ulottuvuuden vahvistaminen.

Uusi strategia nostaa erityisesti esille liikenne- ja rakennuspuolen energiatehokkuuden, julkisen sektorin aseman, uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen ja kilpailukyvyn, ydinenergian turvallisuuden sekä uudet kaasun ja öljyn kuljetusreitit. Uusi energiastrategia 2020 edellyttämät toimet keskittyvät seuraaviin 18 kuukauteen. Pidempää aikaväliä tarkastellaan komissiosta kesällä 2011 annettavassa Tiekartta 2050 -strategiassa.

1. Energiatehokkuus

Energiatehokkuus on tehokkain tapa vähentää päästöjä, parantaa energiaturvallisuutta ja kilpailukykyä, tuottaa kustannussäästöjä sekä luoda työpaikkoja. Energiatehokkuus-toimet tulee valtavirtaistaa kaikkiin relevantteihin politiikka-aloihin, kuten koulutukseen. Energiatehokkuuskriteerin tulee lyödä läpi kaikilla osa-alueilla, erityisesti julkisten varojen käytössä. Tulee keskittyä kaikkiin energiaketjun vaiheisiin tuotannosta, siirrosta ja jakelusta kulutukseen. Toimeenpanon seuranta, markkinoiden valvonta, energiapalveluiden ja -katselmusten laajamittainen käyttö sekä materiaali-tehokkuus ja kierrätys ovat tärkeitä. Jäsenvaltioita ja alueellisia ja paikallisia toimijoita kehoitetaan voimistamaan politiikkatoimien implementointia sekä käyttämään kaikkia käytössä olevia välineitä, tavoitteita ja indikaattoreita energiatehokkuuden parantamiseksi. Myös kansallisten energiatehokkuus-suunnitelmien (NEEAP) roolia korostetaan.

Erityistä huomiota tulisi osoittaa niille sektoreille, joissa säästöpotentiaali on suurin, nimittäin rakennus- ja liikennesektoreille. Jäsenvaltiot ovat sopineet sitovista päästövähennystavoitteista näille sektoreille, mutta vaadittavat toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi pitää tehdä. On kehitettävä uusia välineitä, joilla voidaan lisätä rakennusten korjauksissa käytettyjä energiatehokkuustuotteita ja -teknologioita. Julkisten rakennusten energiatehokkuutta tulee lisätä ja tulee selvittää esimerkiksi

aluepolitiikan välineiden käyttöä tämän tavoitteen edistämiseksi. Liikennesektorilla multimodaaliratkaisuja, tehokkaita ajoneuvoja ja tehokasta ajamista tulisi tukea.

Teollisuuden tulisi sisällyttää energiatehokkuustavoitteet ja energiateknologiset innovaatiot liiketoimintamalleihinsa. Päästökauppajärjestelmä edistää merkittävästi näitä toimia suurissa yrityksissä, mutta energiakatselmuksia ja energiahallinta-järjestelmiä tulisi enenevässä määrin ottaa käyttöön PK-yrityksissä. Vertailutieto (benchmarking) kilpailijoihinsa nähden voisi auttaa yrityksiä energiatehokkuus-toimissa. Tehokkuudesta tulee tulla itsessään kannattavaa liiketoimintaa ja energian-säästötekniikoista ja -toimintatavoista tulee muotoutua toimiva markkina sekä kansainvälisiä kaupallisia mahdollisuuksia.

Toimenpiteet energiatehokkaan Euroopan saavuttamiseksi

Suurimpien energiansäästöpotentiaalien hyödyntäminen – rakennukset ja liikenne

- Energiatehokkuuspainotteisen korjausrakentamisen lisääminen, energiapalvelu yritysten (ESCO-yritysten) hyödyntäminen, innovatiivisten rahoitusinstrumenttien käyttö, rakennusten energiamerkinnät
- Julkisen sektorin esimerkillinen rooli
- Tulevaisuuden liikenteen valkoinen kirja

Teollisuuden kilpailukyvyyn vahvistaminen teollisuuden energiatehokkuuden lisäämisen kautta

- Ecodesign-direktiivin kattavuuden laajentaminen, vapaaehtoisten sopimusten hyödyntäminen, energiamerkintöjen lisääminen
- Energiahallintajärjestelmien ja -katselmusten käyttöönotto teollisuudessa ja palvelusektorilla.

Tehokkuuden lisääminen energiantuotannossa

- Sähkön ja lämmön yhteistuotannon ja kaukolämmön- ja -kylmän lisääminen
- Tuotanto- ja jakeluyrityksille asiakkaiden energian säästöön liittyviä velvoitteita, esimerkkinä mainittu mm. valkoiset sertifikaattien käyttöönotto

Kansallisten energiatehokkuustoimenpideohjelmien (NEEAP) parempi hyödyntäminen

- Vuosittaisen arviointimekanismin käyttöönotto.

2. Energiansisämarkkinat ja -infrastrukturi

Sähkön ja kaasun sisämarkkinoiden hyödyt kuluttajille eivät toteudu ennen kuin markkinan toimivuuteen panostetaan merkittävästi lisää. Sähkön ja kaasun sisämarkkinat eivät vielä toimi yhteisenä sisämarkkinana. Markkinat ovat edelleen jakautuneet pitkälti kansallisiksi markkinoiksi eikä avoin ja reilu kilpailu toimi. Myös monopoliasemia ilmenee.

Uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi tulee sitä koskeva lainsäädäntö saada toimeenpannuksi pikimmiten. Vuodesta 2011 alkaen uusiutuvan energian direktiiviä (RES) tullaan arvioimaan ja sitä mahdollisesti vahvistamaan tai laajentamaan.

Uusiutuvan energian edistäminen edellyttää merkittäviä tukikeinoja. Komissio tulee tarkastelemaan näiden tukirakenteiden kestävyyttä, teknologisen kehityksen mukaisuutta sekä varmistamaan, etteivät ne estä innovaatioita tai kilpailua. Komission tulee varmistaa erilaisten kansallisten tukitoimien tietyn tasoinen yhdenmukaisuus ja harmonisoida kansalliset tukitoimet, koska uusiutuvan energian markkinat muuttuvat kansallisista rajat ylittäviksi. Tasapainoiset, kannattavat ja ennustettavissa olevat feed-in-preemiot tulisi hyödyntää paremmin ja teknologiakohtaiset tuki- ja rahoitusvälineet tulisi ottaa käyttöön. Kuitenkin taannehtivia muutoksia tukijärjestelmiin tulisi välttää.

Montin raportin linjausten mukaisesti EU:n haaste on luoda vuoteen 2020 mennessä sellaiset sähkön ja kaasun infrastruktuurit, jotka mahdollistavat energian siirrettävyyden tarpeiden mukaisesti. Energiainfrastruktuuriparannuksia tarvitaan erityisesti vuoden 2004 jälkeen EU:hun liittyneissä valtioissa sekä muutoin vähemmän kehittyneillä alueilla.

Euroopan verkkoinfrastruktuuri ei mahdollista vielä uusiutuvan energian kehittymistä ja kilpailukykyä yhtämittaiseksi muiden energianlähteiden kanssa. Tarvitaan erityisesti älykkäitä mittareita ja superverkkoa, jotta voidaan taata uusiutuvan energian, energiansäästämisen ja energiapalvelujen tarjoamisen potentiaalien hyödyntäminen.

Myös jäsenvaltioiden välinen solidaarisuuden velvoite ei voi toteutua ilman riittävää infrastruktuuria ja valtioiden rajoja ja merialueita ylittäviä yhdysjohtoja. EU:lle suurena energiantuojana on merkittävää myös yhteydet kolmansiin maihin. Erityistä huomioita tulee saamaan kaasun eteläinen korridor.

Tarvitaan arviolta biljoonan euron investointeja korvaamaan poistuvaa kapasiteettia, modernisoimaan ja mukauttamaan infrastruktuuria sekä mahdollistamaan yhä kasvava matalahiilisen energian käyttö. Vaikka investointipäätökset tehdään pääsääntöisesti markkinaehtoisesti, on julkisella sektorilla roolinsa luoda vakautta ja läpinäkyvyyttä markkinoille investointeja varten. Eurooppalainen energiaregulaattoreiden virasto ACER, sekä kantaverkko-organisaatiot ENTSO-E ja ENTSO-G tulee saada täysipainoisiksi toimijoiksi lähivuosina. Myös alueellisten aloitteiden (kuten Itämeren alueen BEMIP) tulee toimia eurooppalaista markkinaa edistävästi.

Energiainfrastruktuuria tullaan jatkossakin pääsääntöisesti rahoittamaan markkinalähtöisesti. Ottaen kuitenkin huomioon tarvittavien investointien merkittävän määrän sekä niiden strategisen luonteen ei voida olettaa markkinoiden pystyvän rahoittamaan kaikki investoinnit. Komissio tulee antamaan uuden strategian energiainfrastruktuurin kehittämisestä ja rahoittamisesta. Erityisesti kaasulla tulee olemaan EU:ssa kasvava asema ja sen vuoksi tarvitaan sekä tuonnin diversifointia uusilla putkilla ja LNG-terminaaleilla, että EU:n sisäisen kaasuverkon parempia yhteyksiä. Myös energiainfrastruktuuriin liittyviä hallinnollisia menettelyjä tulee kehittää, erityisesti ”eurooppalaisesti kiinnostavien” -projektien kohdalla.

Toimenpiteet Euroopan laajuisten integroitujen energiamarkkinoiden luomiseksi

Sisämarkkinalainsäädännön täsmällinen ja oikea-aikainen implementointi

- Sisämarkkinalainsäädännön implementoinnin seuraaminen
- Sisämarkkinalainsäädännön vahvistaminen ja kehittäminen verkkokoodien kehittämisellä, markkinoiden yhdistämisellä vuoteen 2014 mennessä ja tavoitemallien kehittämisellä.

Suunnitelman luominen Eurooppalaisesta energiainfrastruktuurista 2020-2030

- Infrastruktuuripaketti; valtioiden rajat ylittävät hankkeet, alueelliset aloitteet (BEMIP). Vuoteen 2015 mennessä yksikään jäsenvaltio ei tulisi olla irrallaan sisämarkkinoista.
- Verkon valmistaminen energia- ja liikennesektorien muutoksiin, kuten sähköautot, hajautettu energiantuotanto ja laajamittainen uusiutuvan energian tuotanto.
- Strategisesti merkittävien infrastruktuurien identifioiminen (kilpailukykyinen energian hankinta, ympäristöllinen kestävyys, uusiutuvan energian saatavuus, toimitusvarmuus). ”Eurooppalaisesti kiinnostavien” -projektien määrittely, jotka hyötyisivät tehostetusta luvitusmenettelystä sekä mahdollisesti rahoituksesta. Myös yhdysjohdot kolmansien maiden kanssa.
- ACER, ENTSO-E ja ENTSO-G laativat suunnitelman sähkö- ja kaasuverkkojen kehittämisestä 2020-2030.

Infrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden ja markkinasääntöjen virtaviivaistaminen

- Erillisen luvitusmenettelyn luominen ”eurooppalaisesti kiinnostaville” -energiainfrastruktuurihankkeille.
- Markkinoiden yhdistäminen vuoteen 2014 mennessä.

Rahoituspuitteiden järjestäminen

- ”Eurooppalaisesti kiinnostaville” -projekteille, joilla ei ole tai on vähäisiä markkinaehtoisia perusteita luotaisiin erityinen rahoitusmekanismi.

3. Kuluttajien suojelu ja turvallisuus

Toimivat ja integroidut sisämarkkinat tarjoavat kuluttajille valinnanvaraa ja matalampia hintoja. Kuluttajat eivät ole kuitenkaan tietoisia oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan tai eivät osaa hyödyntää niitä. Tarvitaan merkittäviä lisätoimia kuluttajien informoimiseksi heidän oikeuksistaan sisämarkkinoilla. Myös energiansäästön vaikutuksia energialaskuihin tulee tehdä kuluttajille selvimäksi. Kuluttajien lisäksi myös eurooppalainen teollisuus on riippuvainen turvasta energian saatavuudesta edullisin hinnoin.

Öljyn kansainväliset markkinat tulevat kiristymään vuoteen 2020 mennessä ja EU-kuluttajien tulisikin pyrkiä merkittävästi vähentämään riippuvuuttaan öljyyn. ”Kuluttajaystävällisillä” älykkäillä verkoilla ja mittareilla sekä laskutuksella voidaan lisätä kuluttajien toimintamahdollisuuksia. Jotta kuluttajat voivat olla aktiivisia toimijoita markkinoilla tarvitaan lisää valvettavuutta mahdollisuuksista, hintavertailun edistämistä sekä toimittajien vaihdon helpottamista ja parannettuja valitusmenettelyjä.

Toimivien markkinoiden tarjoamien mahdollisuuksien lisäksi tulee huolehtia erityisesti haavoittuvaisista kuluttajista sekä taata energiansaanti poikkeustilanteissa. Sisämarkkinat eivät voi toimia, mikäli jäsenvaltiot eivät ole yhteenliitettyjä yhteisiin markkinoihin, kuten esimerkiksi Baltian alueen valtiot. Kaasun toimitusvarmuusasetus pyrkii parantamaan tilannetta poikkeustiloissa.

EU:n tulee taata kuluttajien turvallisuus myös energiantuotantoon ja -kuljetukseen liittyvissä kysymyksissä. EU:n tulee jatkossakin olla maailmankärkeä ydinturvallisuuteen liittyvien asioiden kehityksessä, radioaktiivisten materiaalien kuljetuksessa ja

ydinjätteenkäsittelyssä. EU-lainsäädännön tulee taata öljyn ja kaasun poraus- ja tuotantotoimien sekä siirtoon liittyvän turvallisuuden korkea taso.

Toimenpiteet kuluttajien suojelemiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi

Energiapolitiikan kuluttajaulottuvuus

- Kilpailupolitiikan viipymätön toimeenpano
- Kuluttajien ohjeistus energiantoimittajien vaihtamisessa. Laskutuksen seurannan ja valitusmekanismien suositusten kehittäminen. Hintojen seurantamekanismin luominen.
- Komission säännönmukaiset vertailuarviointiraportit kuluttajiin ja heidän suojeeluunsa liittyvien säädösten implementoinnin edistymisestä
- Vähittäismyyntimarkkinoiden parantaminen

Varmuus- ja turvallisuusasioiden jatkuva parantaminen

- Öljyn ja kaasun offshore-tuotannon turvallisuuskysymykset tiedonanto (annettu 13.10.2010)
- Ydinturvallisuudirektiivin väliarviointi ja ydinjätedirektiivin toimeenpano
- Uusien teknologioiden turvallisuuskysymykset (CO₂, vety)

4. Energiateknologia ja –innovaatiot

Ilman merkittävää teknologista edistymistä EU:n ei onnistu saavuttamaan päästövähennystavoitteitaan vuodelle 2050. EU:n päästökauppajärjestelmä on hyvä kysyntäpuolen vaikuttaja, mutta uudet teknologiat saavuttavat markkinat tehokkaammin EU-tason yhteistyön myötä.

Strateginen energiateknologiasuunnitelma (SET-suunnitelma) asettaa keskipitkän aikavälin strategian teknologiselle kehitykselle. Kuitenkin keskeisten teknologioiden kehitys- ja demonstraatioprojektien toteutusta on nopeutettava.

Seuraavan kahden vuosikymmenen aikana tullaan tarvitsemaan merkittävää rahoitusta teknologiasektorille. EU-tason yhteistyön ja koordinaation tulisi kattaa myös rahoituskysymykset. Komissio pyrkii löytämään rahoitusta myös EU-budjetista.

Kilpailu teknologioissa on kovaa. Erityisesti Kiina, Japani, Etelä-Korea ja USA ovat asettaneet kunnianhimoisia strategioita aurinko-, tuuli- ja ydinvoimalle. EU:n tutkijoiden tuleekin tehdä yhteistyötä pysyäkseen teknologisen kehityksen kärjessä. Tietyillä teknologia-aloilla yhteistyö myös kolmansien maiden kanssa voi olla hyödyllistä.

Toimenpiteet Euroopan johtajuuteen energiateknologiassa ja -innovaatioissa

Strategisen energiateknologiasuunnitelman, SET-suunnitelman viipymätön toimeenpano

- SET-suunnitelman toimeenpanon vahvistaminen Eurooppalaisen energiatutkimuksen allianssin yhteistyöprojektien sekä kuuden Eurooppalaisen teollisuusaloitteen kautta.
- Työn tiivistäminen jäsenvaltioiden kanssa Teknologiatiekartan 2010-2020 rahoittamisesta. Myös yhteisörahoitusta on tarjolla.

Neljän laajamittaisen vähähiilisyyteen tähtäävään projektin käynnistäminen

- Älykkäät verkot
- Sähkön varastointiteknologiat
- Laajamittainen kestävä biopolttoaineen tuotanto
- Energiatehokkuuspainotteinen Smart Cities -hanke

EU:n pitkäaikaisen teknologisen kilpailukyvyn varmistaminen

- Miljardin euron aloite tieteen eturintamassa olevalle tutkimukselle vähähiilisen energian alalla
- Johtoaseman säilyttäminen fuusioreaktorihankkeessa ITERissä
- Energiamateriaaleista EU:n tutkimusohjelman aikaansaaminen.

5. Energiapolitiikan ulkoinen ulottuvuus

Euroopan energiamarkkinat on maailman suurin yksittäinen markkina-alue 500 miljoonalla kuluttajallaan ja suurin energian tuoja. Jäsenvaltiot ovat peräänkuuluttaneet yhdellä äänellä puhumista myös energian ulkosuhteissa. Käytännössä on niin, että kansallisissa aloitteissa ei hyödynnetä tarpeeksi EU:n markkinoiden koon suomia vahvuuksia ja ne voisivat ilmentää EU:n yhteistä etua nykyistä paremmin.

Myös kansainvälisen energiapolitiikan tulee pyrkiä energiapolitiikassaan kestävyys, toimitusvarmuuden ja kilpailukyvyn tavoitteisiin. Suhteet energiantuottaja- ja energiankauttakulkumaihin ovat merkittäviä, mutta myös suuret kuluttajat nousevissa ja kehittyvissä talouksissa ovat tärkeitä. Kestävän kehityksen on oltava sekä energia- että kehityspolitiikan ytimessä.

Uudet energian kysyntä- ja tarjontamarkkinat sekä kasvava kilpailu energiasta edellyttävät, että EU voi toimia kansainvälisillä energiamarkkinoilla kokoaan vastaavalla painoarvolla suhteissa avainpartnereihin ja muihin kolmansien maihin. Euroopalla tulisi olla vuoteen 2020 mennessä diversifioidummat energiatuontilähteet ja reitit.

Tarve kansainvälisten ratkaisuiden löytämiseksi vaatii, että EU:n tulee edistää vähähiilisyyden ja energiatehokkuuden tavoitteitaan myös kansainvälisessä energiapolitiikassa. EU:lla on jo monia kahdenvälisiä sopimuksia ja yhteisymmärrysasiakirjoja sekä monenvälisiä sopimuksia, kuten Energiayhteisö ja Energiaperuskirja -sopimukset kolmansien maiden kanssa.

EU:n tulee virallistaa Lissabonin sopimuksen mukainen periaate, joka edellyttää jäsenvaltioita toimimaan EU:n yhteisen hyvän eteen kahdenvälisissä energiasuhteissaan kolmansien maiden kanssa ja kansainvälisissä keskusteluissa. EU:n energianulkosuhteiden tulee taata solidaarisuus, vastuullisuus ja läpinäkyvyys kaikkien jäsenvaltioiden kesken. Sekä EU:n että jäsenvaltiotasolla tarvitaan tehokkaampaa koordinaatiota.

Ydinenergia-asioissa tulee EU:n kannustaa partnerimaita olemassa olevien kansainvälisten ydinturvallisuusstandardien ja -toimenpiteiden lailliseen sitovuuteen ja toimeenpanoon.

EU:n energiaturvallisuuden lisäksi energian ulkosuhteiden tavoitteiden tulee olla samansuuntaisia muun ulkosuhdetoiminnan kanssa (kehitys, kauppa, ilmasto, biodiversiteetti, laajentuminen, YUTP). Vaikka polttoaineiden, energiantuontilähteiden ja -reittien diversiointi ovat EU:n tavoitteita, myös hyvä hallinto, laillisuusperiaatteet ja

investointien turva ovat tärkeitä energiantuottaja- ja kauttakulkumaissa. Energianulkosuhteiden tavoitteet yhdistettynä YUTP-instrumentteihin pyritään erityisesti keskittämään öljyn turvallisuuteen, kaasun kuljetusreitteihin ja tuotantoon.

Vuonna 2011 komissio tulee antamaan konkreettisia ehdotuksia energianulkosuhteiden tehokkaammasta ja yhdenmukaisemmasta hoitamisesta.

Toimenpiteet EU:n energiamarkkinoiden ulkosuhteiden vahvistaminen

Energiamarkkinoiden ja sääntelyn puitteiden integrointi naapureiden kanssa

- Energiayhteisö -sopimuksen implementointi ja laajentaminen sekä sopimuksen syventäminen. Erillisiä sopimuksia Euroopan naapuruuspolitiikan ja laajentumisprosessin valtioiden kanssa erityisesti markkinoiden integroinnista ja sääntelyn lähentymisessä. Fokuksessa erityisesti Välimeren-alue, Ukraina ja Turkki.
- Olemassa olevien kansainvälisten sopimusten (eritt. kaasusektorilla) saattaminen yhteensopiviksi sisämarkkinasääntöjen kanssa.
- Sääntelykehikon luominen EU:n ja kolmansien maiden välisten uusien strategisten toimitusreittien luomiselle, erityisesti Southern Corridor -hanke ja eteläisen Välimeren alue.
- Teknistä apua naapurivaltioille sisämarkkinalainsäädännön toimeenpanossa sekä energiasektorin modernisoinnissa.

Strategisten kumppanuuksien luominen avain partnereiden kanssa

- Energiaperuskirjan periaatteiden edistäminen avainpartnerivaltioiden kanssa

EU:n globaali rooli matalahiilisessä energiassa

- Energiatehokkuus, puhdas teknologia ja turvallinen ja kestävä vähähiilinen energia tulisivat olla osa EU:n ja kahdenvälistä yhteistyötä, erityisesti suurten ja nousevien talouksien kanssa sekä kansainvälisessä yhteistyössä.
- Energiayhteistyö Afrikan kanssa kehitysyhteistyöpuolella tavoitteena kestävä energia kaikille kansalaisille.

Laillisesti sitovien maailmanlaajuisista ydinturvallisuutta edistävien ja ydinmateriaalin leviämistä ehkäisevien standardien edistäminen

- Partnerivaltioiden kannustaminen kansainvälisten ydinturvallisuuteen liittyvien ja ydinmateriaalin leviämistä estävien standardien ja toimien saamiseksi lainvoimaisiksi ja toimeenpannuiksi, erityisesti IAEA - ja Euratom-yhteistyön kautta.

Kansallinen käsittely:

Energia- ja EURATOM -jaosto 22.11.2010
EU-ministerivaliokunta 26.11.2010

Eduskuntakäsittely:

SuV 26.11.2010

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

-

Taloudelliset vaikutukset:

-

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

-

Asiasanat	energia, energian toimitusvarmuus, energiatehokkuus, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, sähkön sisämarkkinat, ulkosuhteet; energia, uusiutuvat energianlähteet, maakaasu
Hoitaa	LVM, TEM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, MMM, OKM, PLM, SM, TRAFI, VM, VNEUS, YM

FI

FI

FI

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 10.11.2010
KOM(2010) 639 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Energia 2020
Strategia kilpailukykyisen, kestävän ja varman energiansaannin turvaamiseksi

SEK(2010) 1346

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Energia 2020
Strategia kilpailukykyisen, kestävän ja varman energiansaannin turvaamiseksi**

JOHDANTO

Epäonnistumisen hinta on liian korkea

Energia on yhteiskuntamme käyttövoima. Kansalaisten, yritysten ja talouden hyvinvointi riippuu turvallisesta, varmasta, kestävästä ja kohtuuhintaisesta energiansaannista. Samaan aikaan energiaan liittyvät päästöt muodostavat lähes 80 prosenttia EU:n kaikista kasvihuonekaasupäästöistä. Energiakysymys on näistä syistä yksi Euroopan suurimmista haasteista. Energiajärjestelmiemme saattaminen vakaammalle ja kestävämmälle pohjalle vie vuosikymmeniä. Päätökset oikealle uralle pääsemiseksi ovat kuitenkin kiireellisiä, sillä jos hyvin toimivia eurooppalaisia energiamarkkinoita ei saada aikaan, kuluttajille aiheutuvat kustannukset kasvavat ja Euroopan kilpailukyky vaarantuu.

Seuraavien kymmenen vuoden aikana tarvitaan suuruusluokaltaan 1 biljoonan euron energiainvestointeja nykyisten energialähteiden monimuotoistamiseksi ja laitteistokannan uusimiseksi sekä haastavien ja muuttuvien energiavaatimusten täyttämiseksi. Osittain oman energiantuotannon muutoksista aiheutuvat rakenteelliset muutokset energiantarjonnassa pakottavat Euroopan taloudet tekemään valintoja energiatuotteiden ja -infrastruktuurien välillä. Näiden valintojen vaikutukset tuntuvat vähintään seuraavan 30 vuoden ajan. Jotta tarvittavat päätökset saataisiin aikaan kiireellisesti, tarvitaan kunnianhimoisia poliittisia puitteita. Päätösten lykkäämisellä olisi mittaamattomia haittavaikutuksia yhteiskunnalle sekä pitkän aikavälin kustannusten että energiavarmuuden kannalta.

EU:n yhteisen energiapolitiikan kehityksessä lähtökohtana on ollut tavoite varmistaa energiatuotteiden ja -palvelujen keskeytymätön fyysinen saatavuus markkinoilla kaikkien kuluttajien (yksityisasiakkaiden ja teollisuuden) kannalta kohtuulliseen hintaan tavalla, joka samalla tukee EU:n laajempia yhteiskunnallisia ja ilmastopoliittisia tavoitteita. Energiapolitiikan keskeiset tavoitteet (toimitusvarmuus, kilpailukyky ja kestävyys) on nyt kirjattu Lissabonin sopimukseen¹. Tästä käy selvästi ilmi, mitä Euroopalta odotetaan energia-alalla. Vaikka tavoitteita onkin jossain määrin lähestytty, Euroopan energiajärjestelmät mukautuvat tilanteeseen liian hitaasti samalla kun haasteiden mittakaava kasvaa. EU:n tulevat laajentumiset kasvattavat haastetta unionin ottaessa jäsenikseen maita, joiden infrastruktuuri on vanhentunut ja energiataloudet vähemmän kilpailukykyisiä.

Eurooppa-neuvosto asetti vuonna 2007 vuodelle 2020 kunnianhimoiset energia- ja ilmastomuutostavoitteet: kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään 20 prosentilla, ja tietyn

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artikla.

edellytyksin 30 prosentilla², uusiutuvan energian osuus nostetaan 20 prosenttiin ja energiatehokkuutta parannetaan 20 prosentilla. Euroopan parlamentti on jatkuvasti tukenut näitä tavoitteita. Eurooppa-neuvosto on myös pitkällä aikavälillä sitoutunut hiilestä irtautumiseen tavoitteena vähentää päästöjä EU:ssa ja muissa teollisuusmaissa 80–95 prosentilla vuoteen 2050 mennessä.

Nykystrategialla ei todennäköisesti kuitenkaan päästä kaikkiin 2020-tavoitteisiin, ja pidemmän aikavälin haasteisiin vastaamiseksi se on täysin riittämätön. EU:n energia- ja ilmastotavoitteet on sisällytetty älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun tähtäävään Eurooppa 2020 -strategiaan³, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2020, sekä sen lippulaivahankkeeseen ”Resurssitehokas Eurooppa”. EU:n kiireellisenä tehtävänä on nyt sopia keinoista, joilla tarvittava muutos saadaan aikaan ja varmistetaan, että Eurooppa voi nousta taantumasta kilpailukykyisemmälle, vakaammalle ja kestäväälle kehitysuralle.

Energiapolitiikan päämäärien tärkeydestä huolimatta toteutuksessa on vakavia puutteita.

Energian sisämarkkinat ovat vielä hajanaiset, eivätkä ne ole saavuttaneet läpinäkyvyyteen, saatavuuteen ja valinnanvaraan liittyvää potentiaaliaan. Yritykset ovat laajentuneet yli kansallisten rajojen, mutta niiden kehitystä hidastaa vielä valtava määrä erilaisia kansallisia sääntöjä ja käytäntöjä. Avoimelle ja tasapuoliselle kilpailulle on vielä monia esteitä⁴. Hiljattain tehty selvitys⁵ kuluttajien tilanteesta sähkön vähittäismarkkinoilla viittaa kuluttajien valinnanvarassa esiintyviin puutteisiin. Sisämarkkinalainsäädännön täytäntöönpano on ollut pettymys: yksistään vuodelta 2003 peräisin olevan energia-alan toisen sisämarkkinapakettin osalta on meneillään yli 40 rikkomusmenettelyä.

Oman energiantarjonnan toimitusvarmuutta heikentävät viivästykset investoinneissa ja teknologian kehityksessä⁶. Tällä hetkellä lähes 45 prosenttia Euroopan sähköntuotannosta perustuu vähähiilisiin energialähteisiin, lähinnä ydin- ja vesivoimaan. Osissa EU:ta voidaan vuoteen 2020 mennessä menettää yli kolmannes tuotantokapasiteetista kyseisten laitosten rajallisen käyttöiän vuoksi. Tämä edellyttää nykyisten valmiuksien korvaamista ja laajentamista, varmojen ei-fossiilisten polttoainevaihtoehtojen löytämistä, verkkojen sovittamista uusiutuviin energialähteisiin sekä todellisten yhtenäisten energian sisämarkkinoiden toteuttamista. Samaan aikaan jäsenvaltioiden on edelleen tarpeen poistaa käytöstä ympäristön kannalta haitallisia tukia.

Kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat, joita jäsenvaltiot ovat laatineet vuodesta 2008, ovat laadullisesti pettymys, ja niissä jätetään valtava potentiaali hyödyntämättä. Siirtyminen kohti uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja suurempaa energiatehokkuutta liikenteessä tapahtuu liian hitaasti. Vaikka uusiutuvien energialähteiden

² Eurooppa-neuvosto asetti tälle sen ehdon, että ”muut kehittyneet maat sitoutuvat vastaaviin päästövähennyksiin ja taloudellisesti edistyneemmät kehitysmaat sitoutuvat osallistumaan pyrkimyksiin riittävissä määrin vastuidensa ja valmiuksiensa mukaisesti”.

³ Komission tiedonanto KOM(7110) 10, 5.3.2010.

⁴ Tämä käy ilmi esimerkiksi komission energiaselvityksestä (komission tiedonanto Asetuksen (EY) N:o 1/2003 17 artiklaan perustuva Euroopan kaasun- ja sähköalan tutkimus, KOM(2006) 851, 1.1.2007) sekä alan kilpailunvastaiseen toimintaan liittyvien tutkimusten suuresta määrästä (ks. esim. IP/10/494, 4.5.2010).

⁵ *Study of the functioning of retail electricity markets for consumers in the European Union*, marraskuu 2010.

⁶ ENTSO-E on arvioinut, että tulevien kymmenen vuoden aikana EU:ssa on rakennettava tai uudistettava 30 000 km sähköverkkokaapelia.

20 prosentin tavoitteen suhteen ollaan laajasti ottaen aikataulussa, energiatehokkuustavoitteen saavuttamisesta ollaan vielä hyvin kaukana.

Kansainvälisellä tasolla ei juurikaan kuunnella varoituksia öljynsaannin tiukentumisesta tulevaisuudessa⁷. Vaikka vakavat ongelmat kaasunsaannissa nostivat esiin Euroopan haavoittuvuuden tässä asiassa, vieläkään ei ole saatu aikaan yhteistä lähestymistapaa suhteessa kumppanimaihin ja kaasun toimittaja- ja kauttakulkumaihin. Mahdollisuuksia kehittää edelleen EU:n omia fossiilisia polttoainevaroja, kuten epätavanomaisia kaasulähteitä, on tarjolla ja niiden tulevaa merkitystä on arvioitava objektiivisesti.

Jäsenvaltioiden keskinäinen energiariippuvuus edellyttää enemmän Euroopan tasoista toimintaa

EU on se taso, jolla energiapolitiikkaa olisi kehitettävä. Yhden jäsenvaltion energiapoliittisilla päätöksillä on vääjäämättä vaikutuksia muihin jäsenvaltioihin. Optimaalisen energiavalikoiman aikaansaaminen, mihin kuuluu myös ripeä uusiutuvien energialähteiden kehittäminen, edellyttää vähintään maanosan laajuisia markkinoita. Energia-ala on juuri se markkinalohko, jolla yleiseurooppalaisesta mittakaavasta voidaan saada suurimmat taloudelliset tehokkuushyödyt. Hajanaiset markkinat heikentävät toimitusvarmuutta ja rajoittavat myös hyötyjä, joita voitaisiin saada energiamarkkinoiden kilpailusta. On tullut aika tehdä energiapolitiikasta oikeasti eurooppalaista.

EU:n on pysyttävä houkuttelevana markkinana yrityksille tilanteessa, jossa kilpailu energiavaroista kiihtyy maailmanlaajuisesti. Uuden eurooppalaisen energiastrategian on tuettava Euroopan komission äskettäin esittämää integroitua teollisuuspoliittista lähestymistapaa⁸, etenkin koska energia on edelleen merkittävä kustannustekijä teollisuudelle⁹. EU:n on myös vakiinnutettava kilpailukykyensä energiateknologian markkinoilla. Uusiutuvan energian osuus EU:n energiapaletissa on kasvanut tasaisesti noin 10 prosenttiin energian bruttoloppukulutuksesta vuonna 2008. Vuonna 2009 EU:ssa 62 prosenttia uudesta sähköntuotantokapasiteetista hyödynsi uusiutuvia lähteitä, lähinnä tuuli- ja aurinkoenergiaa. Euroopan johtoasema on kuitenkin kyseenalaistettu. Uusiutuvan energian riippumattoman sijoitusindeksin mukaan¹⁰ Yhdysvallat ja Kiina ovat vuonna 2010 sijoituskohteina houkuttelevimpia maita uusiutuvien energiamuotojen osalta. Uudet kannusteet ovat välttämättömiä; EU:n johtajuutta tarvitaan enemmän kuin koskaan näihin haasteisiin vastaamiseksi.

EU voisi olla kansainvälisissä energiakysymyksissä paljon voimakkaampi ja tuloksellisempi, jos se ottaisi vastuulleen yhteiset edut ja pyrkimykset. Vaikka EU:n osuus maailman energiankulutuksesta on viidennes, sillä on edelleen kansainvälisillä energiamarkkinoilla pienempi vaikutusvalta kuin sen taloudellinen painoarvo antaisi ymmärtää. Tilanne globaaleilla energiamarkkinoilla on tiukentumassa, ja suurin osa globaalin kysynnän kasvusta tulee kehittyvistä Aasian maista ja Lähi-idästä¹¹. Maailman suurimpana energian tuojana EU on todennäköisesti haavoittuvampi tarjontapuolen riskeille.

Energiapolitiikan sisällyttäminen EU:n perussopimukseen edellyttää uutta katsantotapaa.

⁷ Esim. IEA:n *World Energy Outlook* 2009 ja 2010.

⁸ Tiedonanto *Globalisaation aikakauden yhdennetty teollisuuspolitiikka*, KOM(2010) 619.

⁹ Esimerkiksi sähkönhintojen arvioidaan olevan Euroopassa 21 prosenttia kalliimpia kuin Yhdysvalloissa ja 197 prosenttia kalliimpia kuin Kiinassa.

¹⁰ Renewable Energy Attractiveness Index, numero 26, elokuu 2010.

¹¹ Kansainvälinen energiajärjestö IEA, *World Energy Outlook* 2010.

Meidän on rakennettava saavutuksillemme ja oltava kunnianhimoisia.

EU:lla ei ole varaa epäonnistua energiapyrkimyksissään. Tästä syystä komissio ehdottaa uutta energiastrategiaa vuoteen 2020. Strategiassa lujitetaan jo tähän mennessä toteutettuja toimenpiteitä ja lisätään toimintaa aloilla, joilla on nousemassa esiin uusia haasteita. Strategia on seurausta mittavista keskusteluista EU:n toimielimissä sekä laaja-alaisista julkisista kuulemisista.

Näkökulmana ei ole eri energialähteiden vertaileva analyysi, vaan pikemminkin ne askeleet, joita tarvitaan Euroopan keskipitkän aikavälin poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Energiayhdistelmien eri skenaarioita esitellään vuoteen 2050 ulottuvassa tulevassa energia-alan etenemissuunnitelmassa, jossa kuvataan keinoja saavuttaa hiilestä irtautumista koskeva Euroopan pitkän aikavälin päämäärä sekä sitä, mitä eri keinot edellyttävät energiapoliittisten päätösten näkökulmasta. Strategiassa kuvataan ensimmäiset poliittiset päätökset, joita tarvitaan vuoteen 2020 ulottuvien energiatavoitteidemme niiden tämänhetkisellä tasolla. Vuoteen 2050 ulottuvat vähähiilisen talouden ja energia-alan etenemissuunnitelmat tulevat edelleen tarkentamaan ja ohjaamaan tätä toimintaohjelmaa ja sen toteutusta tarjoamalla pidemmän aikavälin vision.

Energian tuotantoon, käyttöön ja tarjontaan tarvitaan kiireellisesti kauaskantoisia muutoksia.

Aivan ensiksi strategiassa korostetaan tarvetta uusiin painotuksiin energiatoimissa, jotta niillä voidaan suosia kysyntävetoista politiikkaa, valtaistaa kuluttajia ja katkaista talouskasvun yhteys energiankäytön lisääntymiseen. Erityisesti liikenne- ja rakennusalan on noudatettava aktiivista energiansäästöpolitiikkaa ja monipuolistettava energiankäyttöään kohti saastuttamattomia energialähteitä. Päästökauppajärjestelmän ohella strategian on määrä auttaa luomaan markkinaolosuhteet, jotka tukevat suurempia energiasäästöjä ja uusia vähähiilisyyteen tähtääviä investointeja, jotta voidaan hyödyntää laajaa valikoimaa keskitettyjä ja hajautettuja uusiutuvan energian muotoja sekä keskeisiä teknologioita energian varastoinnin ja sähkövoimapohjaisen liikkuvuuden (erityisesti sähköajoneuvojen ja sähkökäyttöisen julkisen liikenteen) alalla.

Energiapolitiikka on keskeisessä asemassa pyrittäessä uudessa älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategiassa asetettuun tavoitteeseen tukea vahvaa, monipuolista ja kilpailukykyistä teollista pohjaa. Tässä yhteydessä on tehtävä selväksi, että Euroopan teollinen pohja riippuu kaikista sektoreista koko arvoketjun laajuudelta.

Julkisen vallan on toimittava tässä esimerkkinä. Viranomaiset käyttävät vuosittain 16 prosenttia, noin 1500 miljardia euroa, EU:n BKT:stä. Julkisten hankintojen sääntöihin olisi sisällytettävä energiatehokkuuskriteerit energiansäästön lisäämiseksi ja innovatiivisten ratkaisujen levittämiseksi erityisesti rakennuksissa ja liikenteessä. Markkinapohjaisten ja muiden poliittisten toimintatapojen, myös verotuksen, mahdollisuudet parantaa energiatehokkuutta olisi hyödynnettävä täysimääräisesti.

Tarjontapuolella ensisijaisena tavoitteena on edelleen oltava luotettavien ja kilpailukykyisten energialähteiden kehittäminen. Sähköntuotannossa investoinneilla olisi päästävä tilanteeseen, jossa 2020-luvun alkupuolella lähes kaksi kolmasosaa sähköstä saadaan vähähiilisistä lähteistä, kun niiden osuus tällä hetkellä on 45 prosenttia. Tässä yhteydessä olisi annettava etusija uusiutuville energiamuodoille. Strategian on luotava EU:n tasoiset puitteet, joissa kunnioitettaisiin kansallisia eroja ja annettaisiin jäsenvaltioiden ylittää tavoitteensa, mutta

varmistettaisiin toisaalta myös, että uusiutuvat energialähteet ja -teknologiat ovat taloudellisesti kilpailukykyisiä vuoteen 2020 mennessä.

Ydinvoimaa, jolla tällä hetkellä tuotetaan noin kolmannes EU:n sähköstä ja kaksi kolmannesta sen hiilivapaasta sähköstä, on arvioitava avoimesti ja objektiivisesti. Euratomin perustamissopimuksen kaikkia määräyksiä on noudatettava tinkimättä, ei vähiten turvallisuuden osalta. Koska kiinnostus tätä tuotantomuotoa kohtaan on jälleen noussut Euroopassa ja maailmalla, on tutkittava radioaktiiviseen jätteeseen liittyviä jätehuoltoteknologioita ja niiden turvallista käyttöä sekä valmisteltava pidemmän aikavälin tulevaisuutta kehittämällä seuraavan sukupolven fissiojärjestelmiä kestävyysparantamiseksi ja lämmön ja sähkön yhteistuotannon lisäämiseksi sekä kehitettävä ydinfuusioteknologiaa (ITER).

Öljy- ja kaasualalla kasvavat tuontivaatimukset ja lisääntyvä kysyntä nousevan talouden maista ja kehitysmaista edellyttävät vahvempia mekanismeja uusien, monimuotoisempien ja turvallisten toimitusreittien takaamiseksi. Raakaöljyn saatavuuden lisäksi myös jalostusinfrastruktuuri on keskeinen osa tarjontaketjua. EU on energiamarkkinoilla vahva geopoliittinen energiakumppani ja sillä on oltava valmiudet toimia sen mukaisesti.

Uudessa energiastrategiassa keskitytään viiteen päätavoitteeseen:

1. Energiatehokas Eurooppa
2. Todelliset ja yhtenäiset yleiseurooppalaiset energiamarkkinat
3. Kuluttajien valtaistaminen sekä korkea turvallisuus- ja varmuustaso
4. Euroopan laajempi johtajuus energiateknologiassa ja -innovoinnissa
5. EU:n energiamarkkinoiden ulkoisen ulottuvuuden lujittaminen.

1. TEHOKASTA ENERGIANKÄYTTÖÄ, JOLLA PÄÄSTÄÄN 20 % SÄÄSTÖIHIN 2020 MENNESSÄ

Euroopalla ei ole varaa tuhlaata energiaa. Energiatehokkuus on yksi keskeisistä tavoitteista vuodelle 2020 ja myös avaintekijä pitkän aikavälin energia- ja ilmastopäämääriemme saavuttamisen kannalta. EU:n on luotava uusi energiatehokkuusstrategia, jonka avulla kaikki jäsenvaltiot voivat edelleen löyhentää sidosta niiden energiankäytön ja talouskasvun välillä. Tässä strategiassa tullaan ottamaan huomioon jäsenvaltioiden erilaiset energiatarpeet. Energiatehokkuus on kustannustehokkain tapa vähentää päästöjä, parantaa energiavarmuutta ja kilpailukykyä, tehdä energiankulutuksesta kuluttajille kohtuuhintaisempaa sekä luoda työpaikkoja, myös vientiteollisuudessa. Ennen kaikkea se tuo kansalaisille konkreettisia hyötyjä: energiansäästöllä voidaan kotitaloutta kohden säästää keskimäärin 1000 euroa vuodessa¹².

On puututtava paradoksaaliseen tilanteeseen, jossa yhä energiantensiivisempien tai uusien tuotteiden kasvava kysyntä syö energiatehokkuudessa saavutetut hyödyt. On korkea aika siirtyä sanoista tekoihin. Näin ollen energiatehokkuus on sisällytettävä kaikkiin asiaan

¹² KOM(2008) 772.

liittyviin politiikan osa-alueisiin, myös opetukseen ja koulutukseen, nykyisten käyttäytymismallien muuttamiseksi. Energiatehokkuusvaatimukset on otettava käyttöön kaikilla aloilla, kuten julkisten varojen kohdentamisessa.

Pyrkimyksissä olisi keskityttävä koko energiaketjuun energian tuotannosta siirron ja jakelun kautta loppukäyttöön. Tehokas määräysten noudattamisen seuranta, riittävä markkinavalvonta, energia-alan asiantuntijapalvelujen ja auditointien laaja käyttö sekä materiaalitehokkuus ja kierrätys ovat kaikki välttämättömiä.

Eurooppa on kaukana 20 prosentin energiansäästö tavoitteen saavuttamisesta. Uudessa strategiassa peräänkuulutetaan kuitenkin lujempaa poliittista sitoutumista tähän tavoitteeseen, joka on määriteltävä selkeästi ja jonka toteutumista on valvottava tiukasti. Jäsenvaltioita ja niiden alue- ja paikallisviranomaisia kehoitetaan tehostamaan toimintaansa tarvittavan politiikan täytäntöönpanemiseksi. Niiden olisi hyödynnettävä kaikilta osin saatavilla olevat välineet, tavoitteet ja indikaattorit ja laadittava kattavat kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat.

Erityishuomiota olisi kiinnitettävä niihin aloihin, joilla on suurimmat mahdollisuudet energiatehokkuushyötyihin, eli varsinkin nykyiseen rakennuskantaan ja liikennesektoriin. Jäsenvaltiot ovat sopineet oikeudellisesti sitovat ilmastotavoitteet näille ja muille päästökaupan ulkopuolisille aloille, mutta tarvittavat toimet ovat vielä toteuttamatta¹³. Energiaverotusdirektiivin tarkistamisella voitaisiin saada aikaan ohjaavaa vaikutusta ja sitä kautta pitkän aikavälin energiatehokkuushyötyjä. On luotava tapoja nopeuttaa huomattavasti tahtia, jolla rakennuksia kunnostetaan uusilla energiatehokkailla tuotteilla ja teknologioilla. Asuntosektorilla on löydettävä ratkaisu kannustinten jakautumiseen omistajien ja vuokralaisten välillä. Huomattavan julkisen rakennuskannan vuoksi viranomaisten on käytettävä kaikki mahdolliset tilaisuudet, myös EU:n aluepolitiikan tarjoamat, parantaa näiden rakennusten energiatehokkuutta ja omavaraisuutta. Liikenteessä olisi hyödynnettävä eri liikennemuotoja yhdistävien multimodaaliratkaisujen, energiatehokkaiden ajoneuvojen ja energiatehokkaiden ajotapojen tarjoamia merkittäviä mahdollisuuksia.

Tieto- ja viestintäteknologian avulla voidaan merkittävästi parantaa suuripäästöisten sektorien energiatehokkuutta. Se tarjoaa mahdollisuuksia siirtyä rakenteellisesti vähemmän luonnonvaraintensiivisiin tuotteisiin ja palveluihin, energiaa säästäviin rakennuksiin ja sähköverkkoihin sekä tehokkaampiin ja vähemmän energiaa kuluttaviin älykkäisiin liikennejärjestelmiin¹⁴.

Teollisuudessa on otettava energiatehokkuustavoitteet ja energiateknologiset innovaatiot olennaiseksi osaksi liiketoimintamalleja. Päästökauppajärjestelmä tukee tätä suuremmissa yrityksissä, mutta pienemmissä yrityksissä on tarpeen käyttää muita välineitä, kuten energia-auditointeja ja energianhallintajärjestelmiä nykyistä laajemmin. Pk-yrityksille on luotava tähän liittyviä tukimekanismeja. Tehokkuusvertailut voivat antaa yrityksille hyvän kuvan niiden sijoittumisesta energiatehokkuudessa kilpailijoihin verrattuna. Tehokkuudesta on muun muassa sähkönkäytössä tultava sinänsä kannattavaa liiketoimintaa, joka johtaa vankkoihin energiansäästötekniikoiden ja -käytäntöjen sisämarkkinoihin ja luo kansainvälisiä kaupallisia mahdollisuuksia. Puiteiden luominen laajalle resurssitehokkuudelle lisäisi tällaisia säästöjä.

¹³ Ns. vastuunjakopäätös N:o 406/2009/EY.

¹⁴ Euroopan digitaalistrategiassa esitetään erityisiä toimia (KOM(2010) 245).

Julkisen sektorin on näytettävä esimerkkiä. Julkisen sektorin energiankulutukselle olisi asetettava kunnianhimoiset tavoitteet. Julkisilla hankinnoilla olisi tuettava energiatehokkaita ratkaisuja. Innovatiivisia kokonaisvaltaisia paikallistason energiaratkaisuja, jotka edesauttavat siirtymistä kohti ns. älykkäitä kaupunkeja, olisi tuettava. Kunnat ovat tarvittavan muutoksen kannalta merkittäviä toimijoita, joten kaupunginjohtajien ilmastopimuksen kaltaisia niiden omia hankkeita olisi edelleen vahvistettava. Kaupungit ja kaupunkialueet, jotka käyttävät jopa 80 prosenttia energiasta, ovat samaan aikaan sekä osa ongelmaa että osa ratkaisua pyrittäessä parempaan energiatehokkuuteen.

Resurssien käytön tehokkuuteen liittyvästä politiikasta ja energiatehokkuusinvestoinneista aiheutuu usein lyhyen aikavälin alkukustannuksia ennen kuin keskipitkän ja pitkän aikavälin hyödyt alkavat näkyä. Tarvitaan keinoja edistää uusia investointeja energiatehokkaisiin teknologioihin ja toimintatapoihin. EU:n rahoituksella voi olla suuri vipuvaikutus, jota varten on luotava innovatiivisia ratkaisuja. Myös innovatiivisia ja tarkoin harkittuja¹⁵ tapoja käyttää verotusta ja hinnoittelua olisi kartoitettava keinoina kannustaa muutoksiin käyttäytymisessä tai rahoittaa investointeja.

Vuoden 2011 alussa esiteltävän energiatehokkuussuunnitelman jatkoksi tullaan vuoden mittaan tekemään konkreettisia sääntelyehdotuksia. Siinä käsitellään myös rahoituskysymyksiä ja rahoituksen saatavuutta, innovatiivisia rahoitustuotteita, energiatehokkuusinvestointeihin tähtääviä kannustimia sekä EU-rahoituksen ja erityisesti rakennerahastojen asemaa käyttäen perustana jo olemassa olevia onnistuneita esimerkkejä.

Päätavoite 1: Energiatehokas Eurooppa

Toimenpide 1: Suurin energiansäästöpotentiali käyttöön – rakennukset ja liikenne

- Energiatehokasta korjausrakentamistahti olisi nopeutettava investointikannustimilla, energiapalveluyritysten laajemmalla käytöllä, suuren vipuvaikutuksen omaavilla innovatiivisilla rahoitusvälineillä ja rahoitusjärjestelyillä eurooppalaisella, kansallisella ja paikallisella tasolla. Tässä yhteydessä komission tulevilla ehdotuksissa tarkastellaan investointikannustinten jakautumista omistajien ja vuokralaisten välillä sekä rakennusten energiamerkintöjä (todistuksia, joita käytetään kiinteistömarkkinoilla ja julkisessa tukipolitiikassa).
- Julkisen vallan on toimittava tässä esimerkkinä. Energiakriteerejä (liittyen tehokkuuteen sekä uusiutuvien energiamuotojen ja älykkäiden energiaverkkojen käyttöön) olisi käytettävä kaikissa töiden, palvelujen tai tuotteiden julkisissa hankinnoissa. Tarvitaan ohjelmia ja teknisiä tukipalveluja, jotka parantavat energiapalvelumarkkinoiden osapuolten valmiuksia kehittää sekä viranomaisille että yksityisen sektorin toimijoille suunnattuja hankkeita ja järjestämään niille rahoitusta. EU:n rahoitusohjelmissa tähdätään energiansäästöhankeisiin ja tehdään energiatehokkuudesta tärkeä edellytys rahoitusta myönnettäessä.
- Tulossa oleva valkoinen kirja tulevaisuuden liikennepolitiikasta esittelee valikoiman toimenpiteitä liikenteen kestävyuden parantamiseksi ja öljyriippuvuuden vähentämiseksi. Tähän sisältyy aloitteita liikennejärjestelmän energiatehokkuuden lisäämiseksi, muun muassa puhtaan kaupunkiliikenteen ja multimodaalisten liikenneratkaisujen tukeminen, älykäs liikenteenhallinta ja energiatehokkuusnormit

¹⁵ Erityisesti liittyen eri markkinapohjaisten toimenpiteiden mahdollisiin kumulatiivisiin vaikutuksiin.

kaikille ajoneuvoille, riittävät taloudelliset signaalit sekä kestävä käyttäytymisen edistäminen. Tässä yhteydessä olisi tarkasteltava myös tehokkaampia autojen energiatehokkuusmerkintäjärjestelmiä.

Toimenpide 2: Teollisen kilpailukykyyn vahvistaminen teollisuutta tehostamalla

- Komissio pyrkii tukemaan Euroopan teollista kilpailukykyä energiatehokkuuden kautta laajentamalla energia- ja luonnonvaraintensiivisten tuotteiden ekosuunnitteluvaatimuksia, joita täydennetään tarvittaessa järjestelmätason vaatimuksilla. Energia- ja luonnonvaraintensiivisten teollisuudenalojen kanssa tehtävien vapaaehtoisuuteen perustuvien sopimusten mahdollisia vaikutuksia olisi tarkasteltava. Lisäksi olisi laajasti otettava käyttöön energiamerkinnät, jotta voitaisiin varmistaa tuotteiden kattavampi vertailtavuus.
- Teollisuudessa ja palvelusektorilla olisi otettava käyttöön energiahallintomalleja (esim. auditointeja, energiasuunnitelmia, energiajohtajia). Erityisesti olisi painotettava pk-yrityksiä ja niille olisi luotava erityisiä tukimekanismeja.

Toimenpide 3: Energian tarjonnan tehokkuuden parantaminen

- Energiatehokkuudesta, niin energian tuotannossa kuin jakelussakin, olisi tultava keskeinen ehto tuotantolaitosten luvituksessa, ja sähkön ja lämmön tehokkaan yhteistuotannon, kaukolämmön ja kaukojäähdytyksen hyödyntämistä on merkittävästi lisättävä.
- Jakelu- ja toimittajayrityksiä (vähittäismyyjiä) olisi vaadittava varmistamaan dokumentoitu energiansäästö asiakkaidensa keskuudessa käyttämällä kolmansien osapuolten tarjoamia energiapalveluja ja tarkoitukseen suunniteltuja välineitä, kuten ”valkoisia todistuksia”, ympäristömaksuja tai vastaavia, ja ottamalla nykyistä nopeampaan tahtiin käyttöön innovatiivisia menetelmiä, kuten älykkäitä kulutusmittareita, joiden olisi oltava kuluttajasuuntautuneita ja käyttäjäystävällisiä, jotta niistä koituisi todellisia hyötyjä kuluttajille.

Toimenpide 4: Täysi hyöty kansallisista energiatehokkuuden toimintasuunnitelmista

- Kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat mahdollistavat energiatehokkuuden kattavan vertailun, joka sisältää mitattavissa olevat tavoitteet ja indikaattorit edistymisen seuraamiseksi ja jossa otetaan huomioon erilaiset lähtötilanteet ja kansalliset olosuhteet. Eurooppa 2020 -energiatehokkuustavoitetta olisi tuettava vuotuisella uudelleentarkastelumekanismilla.

2. ENERGIAN VAPAA LIIKKUVUUS

Euroopan energiamarkkinoita on vapautettu, jotta kansalaiset pääsisivät hyötymään vakaammista ja kilpaillummista hinnoista sekä kestävämmästä energiantuotannosta. Tätä potentiaalia ei täysin saada hyödynnettyä, ellei määrätietoisesti pyritä luomaan nykyistä yhtenäisemmät, yhteenliitetymät ja kilpaillummat markkinat.

Sähkö- ja kaasumarkkinat eivät vielä toimi yhtenäismarkkinoiden lailla. Markkina on edelleen suurelta osin jakautunut kansallisiin markkinoihin, joilla esiintyy lukuisia esteitä avoimelle ja tasapuoliselle kilpailulle. Useimmat energiamarkkinat ovat edelleen laajuudeltaan kansallisia

ja hyvin keskittyneitä. Usein vakiintuneet energiayhtiöt ovat käytännöllisesti katsoen monopoliasemassa. Monissa jäsenvaltioissa kilpailua vähentää myös energian hintasääntely¹⁶. Energiasektorilla edelleen esiintyvien kilpailunvastaisten käytänteiden vuoksi¹⁷ tarvitaan aktiivista kilpailunvalvontaa komission lisäksi myös jäsenvaltioiden taholta. Kilpailun parantaminen energiamarkkinoilla luo osaltaan oikeita kannustimia tarvittaville investoinneille ja auttaa supistamaan niiden kustannukset mahdollisimman pieniksi.

Luomalla lainsäädännölliset puitteet, joilla pyritään edistämään uusiutuvan energian 20 prosentin tavoiteosuutta vuoteen 2020 mennessä, Eurooppa on juuri ottanut ensimmäisen askeleen tässä asiassa. On välttämätöntä varmistaa, että lainsäädäntö pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, ja tasoittaa tietä uusiutuvan energian laajamittaiselle käytölle vuoden 2020 jälkeisinä vuosikymmeninä. Oikeudellisten puitteiden noudattamista on valvottava asianmukaisesti, jotta markkinoilla uskalletaan tehdä investointeja uusiutuvan energian uusiin tuotanto-, jakelu- ja varastointivaihtoehtoihin. Uusiutuvan energian direktiivin vaikutuksia arvioidaan vuodesta 2011 alkaen, ja siihen tehdään tarvittavilta osin vahvennuksia tai laajennuksia.

Uusiutuvan energian jatkokehitys tulee vielä jonkin aikaa olemaan riippuvaista tukijärjestelmistä. Komission on osaltaan varmistettava, että tukijärjestelmät ovat kestäväällä pohjalla ja johdonmukaisia teknologian kehityksen kanssa, eivätkä haittaa innovointia tai kilpailua. Sen on kuitenkin myös varmistettava tarvittava lähentyminen tai yhdenmukaisuus kansallisten järjestelmien välillä, kun uusiutuvassa energiassa siirrytään paikallisista rajat ylittäviin toimituksiin. Tässä yhteydessä olisi parhaiden toimintatapojen pohjalta määriteltävä tarvittavat säännöt uusiutuvan energian yleiseurooppalaiselle kaupalle. Valtiontukisääntöjen puitteissa olisi nykyistä laajemmin hyödynnettävä tasapainoisia, kustannustehokkaita ja ennustettavia syöttötariffeja sekä teknologiakohtaisia tukia ja rahoitusvälineitä. Erityisesti olisi vältettävä järjestelmien tukemista taannehtivilla muutoksilla, koska tällaiset muutokset vaikuttavat kielteisesti investoijien luottamukseen.

Kuten Montin raportissa hahmoteltiin, uutena haasteena vuodelle 2020 on luoda runkoverkosto, jolla sähköä ja kaasua saadaan sinne missä sitä tarvitaan. Ilman eri puolilla Eurooppaa tarvittavaa infrastruktuuria, joka on verrattavissa muiden strategisten alojen, kuten televiestinnän ja liikenteen, verkostoihin, markkinat eivät kuitenkaan tule täyttämään lupauksiaan. Lisätoimet ovat tarpeen energiainfrastruktuurin nykyaikaistamiseksi erityisesti vuonna 2004 liittyneissä jäsenvaltioissa sekä vähemmän kehittyneillä alueilla.

Kaikkein suurin ongelma on, että Euroopalla ei edelleenkään ole siirto- ja jakeluverkostoa, jonka avulla uusiutuvat energiamuodot voisivat kehittyä ja kilpailla tasavertaisista lähtökohdista perinteisten energialähteiden kanssa. Meneillään olevat hankkeet, jotka koskevat suuren mittakaavan tuulipuistoja pohjoisessa ja aurinkovoimaloita etelässä, tarvitsevat riittäviä voimalinjoja siirtämään tätä vihreää sähköä suuren kulutuksen alueille. Nykyisellä runkoverkolla tulee olemaan vaikeuksia selviytyä suurista määristä uusiutuvaa energiaa, joita 2020-tavoitteet merkitsevät (33 % sähkön bruttotuotannosta).

Älykkäät kulutusmittarit ja sähköverkot ovat avainasemassa, jos haluamme hyödyntää uusiutuvan energian, energiansäästöjen ja energiapalvelujen parantamisen täyden potentiaalin.

¹⁶ Raportti edistymisestä kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden luomisessa, KOM(2010) 84.

¹⁷ Energia-alan tutkimuksen paljastettua moninaisia kilpailuongelmia energia-alalla ja johdettua yhdeksään tärkeään antitrustipäätökseen komissio jatkaa Euroopan energiamarkkinoiden kilpailuympäristön arviointia.

Yhteentoimivuus koko verkostossa edellyttää älykkäitä mittareita ja verkkoja varten selkeää politiikkaa ja yhteisiä standardeja¹⁸ jo paljon ennen vuotta 2020.

Lopuksi on vielä muistettava, että jäsenvaltioiden yhteisvastuuvélvoite jää vaille sisältöä ilman riittävää sisäistä infrastruktuuria ja yhteenliitántöjä yli ulkorajojen ja merialueiden. Koska EU on merkittävä energian tuoja, sen naapurimaiden verkkojen kehitys vaikuttaa siihen suoraan. Uusien yhteenliitántöjen rakentamiselle ulkorajoillamme olisi kiinnitettävä samalla tavoin huomiota ja luotava yhteisiä periaatteita kuin EU:n sisäisillekin hankkeille. Tällaiset liitännät ovat olennaisen tärkeitä paitsi naapureillemme myös EU:n energiatoimitusten varmuuden ja vakauden kannalta. Erityisesti tullaan painottamaan eteläistä käytävää ja Euroopan etuja palvelevien hankkeiden, varsinkin Nabucco-hankkeen ja ITGIn, käytännön käynnistymistä.

Vuoteen 2020 mennessä tarvitaan noin biljoonan euron investointeja, joilla korvataan vanhentunutta kapasiteettia, nykyaikaistetaan ja sopeutetaan infrastruktuureja ja valmistaudutaan vähähiilisen energian kasvavaan ja muuttuvaan kysyntään. Vaikka investointipäätökset riippuvatkin pääosin markkinatoimijoista (energiayhtiöistä, verkonhaltijoista ja kuluttajista), julkisen vallan politiikka on määrävä tekijä luotaessa investointipäätöksille vakaita ja läpinäkyviä puitteita. Energia-alan kolmannella sisämarkkinapakettilla luotuja välineitä, kuten energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoa ACERia ja uusia sähkön ja kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisia verkostoja (ENTSO-E ja ENTSTO-G) olisi tulevina vuosina hyödynnettävä täysimääräisesti energiamarkkinoiden yhdentymisen edistämiseksi. Alueellisten aloitteiden¹⁹ olisi toimittava välivaiheena kohti eurooppalaisia markkinoita.

Infrastruktuuri-investoinnit rahoitetaan edelleen pääasiassa käyttäjämaksuilla. Investointien suuruuden, laadun ja strategisen luonteen vuoksi ei kuitenkaan voida olettaa, että markkinat pystyvät yksinään tekemään kaikki tarvittavat investoinnit. Komissio tulee laatimaan energiainfrastruktuurin kehittämistä varten uuden strategian, jolla pyritään edistämään tarvittavia verkkoinvestointeja sähkö-, kaasun-, öljy- ja muilla energia-aloilla. Olettaen että kaasun tarjonta pysyy vakaana, kaasu tulee tulevinakin vuosina olemaan keskeisessä asemassa EU:n energiavalikoimassa ja sen merkitys voi kasvaa varapolttoaineena teholtaan vaihtelevassa sähköntuotannossa. Tämä edellyttää tuonnin monipuolistamista sekä putkikaasun että nestekaasuterminaalien osalta. Lisäksi EU:n sisäisten kaasuverkkojen välille tarvitaan entistä enemmän yhteenliitántöjä.

Rahoituskysymyksen lisäksi myös monimutkaiset ja pitkälliset hallinnolliset menettelyt saattavat aiheuttaa merkittävän pullonkaulan. Euroopan yhteistä etua (esim. toimitusvarmuutta, yhteisvastuuta tai uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa) palvelevia hankkeita koskevia sääntöjä ja menettelyjä on merkittävästi parannettava ja sujuvoitettava julkisen hyväksynnän vaatimuksen ja voimassa olevan ympäristölainsäädännön sallimissa rajoissa. Paikallisen, alueellisen ja kansallisen tason yhteisöt osallistuvat rakentavammin Euroopan yhteistä etua palvelevien hankkeiden edistämiseen, jos hankkeet tuovat niille myös konkreettisia lyhyemmän aikavälin hyötyjä esimerkiksi julkisten varojen etuoikeutetun saannin muodossa.

¹⁸ Euroopan komissio on perustanut työryhmän keskustelemaan älyverkkojen toteuttamisesta Euroopan tasolla: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm.

¹⁹ Esim. Baltian energiamarkkinat, Välimeren energiayhteistyö.

Päätavoite 2: Yhtenäiset yleiseurooppalaiset energiamarkkinat

Toimenpide 1: Sisämarkkinalainsäädännön oikea-aikainen ja moitteeton täytäntöönpano

- Komissio tulee varmistamaan energia-alan nykyisen sisämarkkinalainsäädännön asianmukaisen ja viiveettömän täytäntöönpanon ja vahvan kilpailupolitiikan. Energiamarkkinoiden yhdentäminen edellyttää sääntelyllisten puitteiden vahvistamista (esim. verkonhaltijoiden käytäntesäännöt) ja niiden täydentämistä muilla toimilla, kuten markkinoiden yhteenkytkemisellä, tavoitemallien kehittämisellä²⁰ ja vakaalla kauppapaikkajärjestelmällä, joka perustuu todelliseen läpinäkyvyyteen ja tulokselliseen valvontaan. Jos nämä toimet osoittautuvat riittämättömiksi tai ACERin toimeksianto liian suppeaksi, harkitaan uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.

Toimenpide 2: Euroopan infrastruktuurisuunnitelma vuosille 2020–2030

- Komission tuleva infrastruktuuritiedonanto antaa Euroopalle tilaisuuden määritellä ne tärkeimmät infrastruktuurit, joita toimivat sisämarkkinat edellyttävät ja joiden avulla voidaan varmistaa uusiutuvan energian laajamittaisen tuotannon mahdollistuminen ja taata energian toimitusvarmuus pyrittäessä kestäväan eurooppalaiseen energiajärjestelmään vuoteen 2050 mennessä. Vuoteen 2015 mennessä yhdenkään jäsenvaltion ei enää pitäisi olla eristyksissä eurooppalaisista sisämarkkinoista. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös rajat ylittäviä energiakäytäviä. ENTSO-E:n ja ENTSO-G:n kymmenvuotisia verkkosuunnitelmia viedään eteenpäin ACERin avustuksella ja yhdessä kaikkien muiden sidosryhmien kanssa. Tässä käytetään perustana onnistuneita alueellisia aloitteita, kuten Baltian alueen esimerkkiä, ja arvioidaan myös tarvittavat varastointivalmiudet ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen edellyttämät toimet, kuten hiilidioksidin siirtoinfrastruktuurin mahdollinen tuleva tarve EU:ssa.
- Komission ehdotuksen tarkoituksena on myös valmistella runkoverkostoa vääjäämättömiin energia- ja liikennepolitiikan mukanaan tuomiin kysynnän muutoksiin, joita aiheutuu esimerkiksi sähkökäyttöisestä liikenteestä sekä hajautetun sähköntuotannon ja laajamittaisen uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon lisääntymisestä.
- Komissio antaa ensi vuonna ehdotuksen politiikan välineistä, joilla strategiset infrastruktuuriprioriteetit voidaan toteuttaa tulevien kahden vuosikymmenen aikana. Välineisiin kuuluu myös uusi menetelmä niiden strategisten infrastruktuurien määrittämiseksi, jotka ovat koko Euroopan unionin kannalta välttämättömiä kilpailukykyisen energiantarjonnan, ympäristön kestävyys, uusiutuvien energialähteiden saatavuuden ja energian toimitusvarmuuden kannalta. Nämä keskeiset osat määritellään selkeästi kokonaiskartoituksessa ja ne nimetään ”Euroopan edun mukaisiksi”, jolloin ne pääsevät tarvittaessa hyötymään suotuisammista luvitusmenettelyistä ja yhteenkootusta rahoituksesta. Tässä työssä olennaista tulee olemaan valikoivuus. Verkoston yhteydet kolmansiin maihin tullaan ottamaan asianmukaisesti huomioon.

²⁰

Ns. Firenzen foorumin tilapäisessä neuvoo-antavassa ryhmässä on laadittu tavoitemalli sähköalalle. Mallin toteuttamiseksi tarvittavat ohjeet ja käytäntesäännöt ovat parhaillaan valmisteilla. Kaasualan tavoitemallia laaditaan parhaillaan Madridin foorumin puitteissa.

- ACERille, ENTSO-E:lle ja ENTSO-G:lle annetaan tehtäväksi laatia Euroopan sähkö- ja kaasuverkoille suunnitelma kaudelle 2020–2030. Sen jatkoksi olisi laadittava pitemmän aikavälin visio käyttäen perustana vuonna 2011 esiteltävää vuoteen 2050 ulottuvaa energia-alan etenemissuunnitelmaa.

Toimenpide 3: Infrastruktuurihankkeiden lupamenettelyjen ja markkinasääntöjen sujuvoittaminen

- Komissio aikoo ehdottaa, että Euroopan edun mukaisille hankkeille otetaan käyttöön oma lupajärjestelmä, jolla parannettaisiin nykyistä prosessia esimerkiksi nimeämällä kansallisella tasolla yksi keskitetty viranomaistaho vastaamaan asiasta, mutta ei kuitenkaan tingittäisi turvallisuusnormeista ja EU:n ympäristölainsäädännön noudattamisesta. Sujuvammilla ja parannelluilla menettelyillä lisätään läpinäkyvyyttä ja varmistetaan avoin keskustelu paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla julkisen hyväksynnän ja luottamuksen rakentamiseksi hankkeita kohtaan. Lisäksi aiotaan tarkastella tapoja palkita alueita ja jäsenvaltioita, jotka edistävät rakentavasti ja menestyksekkäästi Euroopan yhteistä etua palvelevien hankkeiden oikea-aikaista valmistumista, helpottamalla julkisten varojen saantia.
- Markkinoiden yhteenkytkemiseksi vuoteen 2014 mennessä ACER vastaa toimeksiantonsa puitteissa, että kaikki tarvittavat rajojen yli tapahtuvaan verkkojen yhteenliittämiseen, uusiutuvien energiamuotojen saatavuuteen ja uusien teknologioiden käyttöönottoon liittyvät tekniset (yhdenmukaistaminen, standardointi jne.) ja sääntelylliset seikat määritellään ja käsitellään. Tähän liittyen laaditaan yksityiskohtainen toimintaohjelma, joka auttaa jäsenvaltioita älykkäiden kulutusmittarien ja älykkäiden sähköverkkojen käyttöönottoprosessissa (mukaan luettuna kysymys kuluttajille esitettävistä tiedoista) ja uusien energiapalvelujen edistämisessä.

Toimenpide 4: Tarvittavien rahoituspuitteiden luominen

- Kun otetaan huomioon, että suurin osa infrastruktuurikehityksestä on luonteeltaan kaupallista, komissio aikoo määritellä menetelmän, jonka mukaisesti voidaan löytää oikea tasapaino julkisen ja yksityisen rahoituksen välillä soveltaen seuraavia periaatteita kaikkialla EU:ssa: ”käyttäjä maksaa”, ”edunsaaja maksaa” (rajat ylittävän kustannus-hyöty-jakauman perusteella) ja ”veronmaksaja maksaa” (taakanjako kaupallisesti kannattamattomien ja EU:n laajuista hyötyä tuottavien infrastruktuurien osalta). Tämä määritellään sovellettavien valtiontukisääntöjen mukaisesti. Sellaisille Euroopan edun mukaisille hankkeille, jotka eivät ole kaupallisesti elinkelpoisia tai joiden kaupallinen kannattavuus on heikko, ehdotetaan innovatiivisia rahoitusmekanismeja, joilla aikaansaadaan julkiselle tuelle mahdollisimman suuri vipuvaikutus tavoitteena parantaa investointiympäristöä tärkeimpien riskien kattamisen osalta tai nopeuttaa hankkeiden toteuttamista. Asianmukaisen energiainfrastruktuurin kehittäminen on kriittisen tärkeää ja kiireellistä ja edellyttää myös uusien (sekä julkisten että yksityisten) rahoitusvälineiden laajempaa tarkastelua sekä lisäresurssien hankkimista seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa.

3. VARMAA, TURVALLISTA JA KOHTUUHINTAISTA ENERGIAA KANSALAISILLE JA YRITYKSILLE

Hyvin toimivat yhtenäiset sisämarkkinat tuovat kuluttajille hyötyjä laajemman valinnanvaran ja alhaisempien hintojen muodossa. Monet kuluttajat eivät kuitenkaan katso olevansa markkinoiden avaamisen ja eri energiantoimittajien välisen kilpailun myötä paremmassa asemassa. Yksittäisten kuluttajien on oltava tietoisia EU-lainsäädäntöön perustuvista oikeuksistaan ja myös käytettävä niitä. Heidän olisi voitava hyödyntää markkinoiden avaamisen luomia mahdollisuuksia ja kokea saavansa tarpeidensa mukaan laadultaan ja päästöprofiililtaan haluamansa kaltaisia energiapalveluja. Markkinoiden avaaminen voi tuottaa parhaan hinnan, valinnanvaran, innovatiivisuuden ja palvelun kuluttajille, jos samanaikaisesti taataan luotettavuus, suojataan kuluttajia ja autetaan heitä ottamaan aktiivinen rooli, jollaista heiltä markkinoiden vapautuessa odotetaan.

Näyttäisi kuitenkin siltä, että kansalaiset eivät ole tietoisia EU-lainsäädäntöön perustuvista oikeuksistaan tai ovat haluttomia hyödyntämään niitä. Kuluttajille on paljon nykyistä laajemmin tiedotettava heidän oikeuksistaan ja saatava heidät osallistumaan sisämarkkinoiden toimintaan. Myös energiansäästön tarjoamista mahdollisuuksista pienentää energialaskuja on viestittävä nykyistä paremmin. Kansalaisfoorumi (Lontoo) ja kestävän energian foorumi (Bukarest) perustettiin parantamaan yksityistalouksien energiatilannetta ja olisikin kartoitettava tapoja tehdä niistä paremmin kuluttajien tarpeita vastaavia.

Euroopan talouden tärkeiden sektoreiden kilpailuasema riippuu myös varman energian saatavuudesta kohtuullisin hinnoin. Energia, erityisesti sähkö, muodostaa merkittävän osan Euroopan keskeisten teollisuusalojen kokonaistuotantokustannuksista sekä suuryrityksissä että pk-yrityksissä.

Öljyn kansainväliset markkinat voivat tiukentua rajusti ennen vuotta 2020, joten EU:n kuluttajien on tehostettava toimiaan öljyn kysynnän pienentämiseksi. Tällä hetkellä näin ei kuitenkaan tapahdu. Kuluttajat on saatava tietoisemmiksi siitä, että heidän on välttämätöntä vähentää fossiilisten polttoaineiden kulutustaan, ja siitä, miten he hintojen noustessa voivat pienentää laskujaan. Käyttäjäystävällisistä älykkäistä sähköverkoista, älykkäistä kulutusmittareista ja älykkäistä laskutustekniikasta voi olla tässä suhteessa apua. Kuluttajien itsensä on kuitenkin myös aktivoiduttava. Jotta kuluttajien olisi helpompi osallistua markkinoille, olisi lisättävä tietoisuutta eri mahdollisuuksista, kehitettävä hintavertailuja, helpotettava energiantoimittajan vaihtamista ja parannettava valitusten käsittelyä.

Kohtuuhintaisen mutta kustannusvastaavan ja luotettavan tarjonnan turvaaminen kuluttajille on pääasiassa sisämarkkinoiden asia. Riittävään siirto- ja varastoinfrastruktuuriin perustuvat toimivat sisämarkkinat ovat paras tae toimitusvarmuudelle, kun energia noudattelee markkinamekanismeja ja virtaa sinne, missä sitä tarvitaan. Tarvitaan kuitenkin turvaverkkoja esimerkiksi heikommassa asemassa oleville kuluttajille tai silloin kun joudutaan tarjontakriisiin, jota markkinamekanismit eivät pysty riittävässä määrin ratkaisemaan. Sisämarkkinoita haittaavat myös puutteet jäsenvaltioiden välisissä yhteenliitännöissä, toisin kuin esimerkiksi Baltian maissa. Kaasun toimitusvarmuusasetuksella varmistetaan, että markkinoilla on täysin valmistauduttu selviytymään kriisitilanteesta ja että omat kuluttajat suojataan. Jäsenvaltioiden välisten yhteenliitännöjen edistäminen samoin kuin komission ja jäsenvaltioiden harjoittama aktiivinen kilpailuvalvonta voi edesauttaa tarjontalähteiden monipuolistumista niissä jäsenvaltioissa, jotka ovat toistaiseksi riippuvaisia vain yhdestä tai muutamasta lähteestä.

Energiapolitiikan vastuulle kuuluu myös Euroopan kansalaisten suojaaminen energiantuotannon ja -kuljetusten riskeiltä. EU:n on jatkossakin oltava maailman johtava toimija kehitettäessä järjestelmiä turvallista ydinvoimaa, radioaktiivisten aineiden kuljetuksia ja ydinjätehuoltoa varten. Kansainvälinen yhteistyö ydinmateriaalivalvonnassa on keskeisessä roolissa ydinturvallisuuden varmistamisessa ja luotaessa vankkaa ja vakaata säännöstöä ydinmateriaalien leviämisen estämiseksi. Öljyn ja kaasun etsinnässä ja jalostuksessa EU:n lainsäädäntöpuiteilla olisi taattava korkein mahdollinen turvallisuustaso ja pitävä vastuujärjestelmä öljy- ja kaasulaitoksille.

Päätavoite 3: Kuluttajien valtaistaminen sekä korkein mahdollinen turvallisuus- ja varmuustaso

Toimenpide 1: Kuluttajaystävällisempää energiapolitiikkaa

- Aktiivinen kilpailuvalvonta Euroopan ja kansallisella tasolla on edellytys kilpailun edistämiseksi ja tae sille, että kuluttajat saavat käyttöönsä energiaa kohtuullisin hinnoin.
- Komissio aikoo ehdottaa toimenpiteitä, jotta voidaan auttaa kuluttajia osallistumaan paremmin energiamarkkinoiden toimintaan kolmannen energiapaketin mukaisesti. Näitä toimenpiteitä ovat parhaisiin toimintatapoihin perustuva ohjeisto energiantoimittajan vaihtamisesta, laskutusta ja valitusten käsittelyä koskevien suositusten täytäntöönpano ja seuranta sekä parhaiden toimintatapojen määrittely vaihtoehtoisissa riidanratkaisumenetelmissä. Energia-alan sääntelyviranomaisten ja muiden toimivaltaisten elinten kehittämiin menetelmiin perustuva hintavertailuväline olisi asetettava kaikkien kuluttajien saataville, ja kaikkien energiantoimittajien olisi annettava ajantasaista tietoa hinnoistaan ja tarjonnastaan. Lisäksi olisi jatkettava toimia painopisteen siirtämiseksi energianhinnoista energiakustannuksiin kehittämällä energiapalvelujen markkinoita.
- Komissio tulee julkaisemaan säännöllisiä vertailuraportteja kuluttajasäännösten täytäntöönpanosta ja kuluttajansuojan kokonaistasosta sisämarkkinoilla. Erityishuomiota kiinnitetään heikommassa asemassa oleviin asiakkaisiin sekä käytäntöihin, joiden avulla kuluttajat voivat vähentää energiankäyttöään.
- Sääntelyviranomaisten olisi kansalaisfoorumin (Lontoo) ja kestävän energian foorumin (Bukarest) avulla lisättävä pyrkimyksiä parantaa vähittäismarkkinoiden toimintaa.

Toimenpide 2: Jatkuvia parannuksia turvallisuudessa ja varmuudessa

- Komissio on tarkistamassa merellä tapahtuvan öljyn- ja kaasunporaus toiminnan turvallisuusehtoja *Deepwater Horizon* -öljynporauslautan onnettomuuden jälkeen. Tavoitteena on ottaa käyttöön tiukkoja turvatoimia ennaltaehkäisystä reagointiin ja vastuukysymyksiin. Toimilla pyritään takaamaan korkein mahdollinen turvallisuustaso EU:ssa ja muualla maailmassa.
- Ydinturvallisuuden ja ydinmateriaalivalvonnan oikeudellisia puitteita parannetaan entisestään ydinturvallisuudirektiivin välitarkistuksella, ydinjätedirektiivin täytäntöönpanolla, työntekijöiden ja väestön suojelua koskevien perusturvallisuusnormien uudelleenmäärittelyllä sekä ehdotuksella eurooppalaiseksi lähestymistavaksi ydinenergia-alan vastuujärjestelmiin liittyvissä kysymyksissä.

Lisäksi olisi aktiivisesti pyrittävä kansainvälisellä tasolla suurempaan yhdenmukaisuuteen laitosten suunnittelussa ja sertifiointissa. Yhdessä näiden toimien uskotaan antavan EU:lle mahdollisuuden säilyttää johtoasemansa turvallisen ydinenergiateknologian kehityksessä ja edesauttaa ydinenergian vastuullista käyttöä maailmalla.

- Samoja turvallisuusnäkökohtia pidetään esillä myös uuden energiateknologian kehittämisessä ja käyttöönotossa (vetyteknologian turvallisuus, hiilidioksidin siirtoverkoston turvallisuus, hiilidioksidin varastointi jne.).

4. TEKNOLOGIASIIRTYMÄN AIKAANSAAMINEN

Ilman teknologiasiirtymää EU ei saavuta vuodelle 2050 asettamia tavoitteita sähköntuotannon ja liikenteen hiili-intensiivisyyden vähentämisestä. Kun otetaan huomioon energiateknologian kehittämiseen ja levittämiseen kuluva aika, Euroopan markkinoille on erittäin kiireellisesti saatettava uusia suorituskkyisiä vähähiiliteknologioita. EU:n päästökauppajärjestelmä on tärkeä kysyntäpuolta ohjaava tekijä, joka tukee innovatiivisten vähähiilisten teknologioiden käyttöönottoa. Uudet teknologiat tulevat kuitenkin markkinoille nopeammin ja taloudellisemmin, jos ne on kehitetty EU-tason yhteistyössä.

Euroopan laajuinen suunnittelu ja hallinnointi on äärimmäisen tärkeää investointivakauden, yritysten luottamuksen ja politiikan johdonmukaisuuden kannalta. Euroopan strateginen energiateknologiasuunnitelma (SET) muodostaa keskipitkän aikavälin strategian, joka pätee kaikkiin sektoreihin. Tärkeimpien teknologioiden (toisen sukupolven biopolttoaineet, älykkäät sähköverkot, älykkäät kaupungit ja älykkäät verkostot, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi, sähkön varastointi ja sähkökäyttöinen liikenne, seuraavan sukupolven ydinvoima, uusiutuvaan energiaan perustuva lämmitys ja jäähdytys) kehitys- ja demonstroitihankkeita on nopeutettava. Innovoinnin olennaista merkitystä korostetaan myös Eurooppa 2020 -lippulaivahankkeessa ”Innovaatiounioni”²¹.

Tulevien kahden vuosikymmenen aikana näiden teknologioiden kehittämiseen tarvittavat resurssit ovat hyvin huomattavia, varsinkin kun niitä tarkastellaan nykyisessä talousilmapiirissä. Keskeiset hankkeet, kuten eurooppalaisten voimayhtiöiden, kehittäjien ja hallitusten pääasiassa Pohjanmerelle parhaillaan kaavailemat yli 140 GW merituulivoimahankkeet sekä Desertec- ja Medring-aloitteet, vaikuttavat useisiin jäsenvaltioihin. Euroopan laajuisessa koordinoinnissa ja yhteistyössä olisi tarkasteltava myös eri rahoituslähteiden yhteenkokoamista. Kaikkien sidosryhmien odotetaan osallistuvan tähän. Komissio pyrkii EU:n budjetin avulla kasvattamaan rahoituksen kokonaismäärää.

EU on kovan kilpailun edessä kansainvälisillä teknologiamarkkinoilla. Kiinan, Japanin, Etelä-Korean ja Yhdysvaltojen kaltaiset maat noudattavat kunnianhimoisia teollisuusstrategioita aurinko-, tuuli- ja ydinenergiamarkkinoilla. EU:n tutkijoiden ja yritysten on lisättävä ponnistelujaan pysyäkseen nopeasti kasvavien kansainvälisten energiateknologiamarkkinoiden eturintamassa, ja silloin kun se hyödyttää molempia osapuolia, lisättävä yksittäisissä teknologioissa yhteistyötään kolmansien maiden kanssa.

Päätavoite 4: Euroopan laajempi johtajuus energiateknologiassa ja -innovoinnissa

²¹ SEC(2010) 1161, 6.10.2010.

Toimenpide 1: SET-suunnitelman täytäntöönpano ilman viiveitä

- Komissio vahvistaa SET-suunnitelman täytäntöönpanoa, erityisesti Euroopan energiatutkimuksen yhteenliittymän EERAn yhteisohjelmia ja kuutta eurooppalaista teollisuusaloitetta (tuulivoima; aurinkovoima; bioenergia; älykkäät sähköverkot; ydinfissio; hiilidioksidin talteenotto ja varastointi). Yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa tehostetaan vuosia 2010–2020 koskevien teknologian kehittämissuunnitelmien toimien rahoittamiseksi ja jotta voidaan varmistaa, että niihin liittyvät suuren mittakaavan demonstrointiohjelmat esimerkiksi uusien osallistujien varannon (NER300-ohjelman) alaisuudessa onnistuvat²². Käytettävissä oleva yhteisön rahoitus²³ keskitetään SET-suunnitelman aloitteisiin.
- Eurooppalaisten teollisuusaloitteiden teknologiankehittämissuunnitelmia kaudelle 2010–2020 aletaan toteuttaa tänä vuonna ja niille annetaan lisätukea. Ne toimivat kulmakivinä valmisteltaessa seuraavia rahoituspuitteita yhtenäisen, säännöllisesti arvioitavan, entistä tehokkaamman ja keskitetymmän energiantutkimusohjelman osalta. Tässä yhteydessä komissio aikoo edistää strategisten energiatutkimusinfrastruktuurien kehittämistä Euroopassa, koska ne omalta merkittävältä osaltaan lyhentävät välimatkaa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen välillä. Komissio aikoo myös viedä eteenpäin muita lupaavia vaihtoehtoja, kuten merten uusiutuvia energialähteitä sekä uusiutuvaan energiaan perustuvaa lämmitystä ja jäähdytystä.

Toimenpide 2: Komissio käynnistää neljä uutta suuren mittakaavan eurooppalaista hanketta

- 1. Komissio vie eteenpäin mittavaa eurooppalaista älyverkkoaloitetta, jolla pyritään linkittämään koko sähköverkkojärjestelmä Pohjanmeren merituulipuistoista, etelän aurinkovoimaloista ja olemassa olevista vesivoimaloista yksittäisiin kotitalouksiin ja tekemään sähköverkoista älykkäämpiä, tehokkaampia ja luotettavampia.
- 2. Euroopan johtoaseman palauttaminen sähkön varastoinnissa (sekä suuren mittakaavan varastoinnissa että varastoinnissa ajoneuvoja varten). Kunnianhimoisia hankkeita viedään eteenpäin vesivoimakapasiteetin, paineilma- ja akkuväylävarastoinnin, akkuväylävarastoinnin ja muiden innovatiivisten varastointiteknologioiden, kuten vetyteknologian, alalla. Näillä valmistellaan sähköverkkoa kaikilla jännitetasoilla pienen mittakaavan hajautettuun ja suuren mittakaavan keskitettyyn sähköntuotantoon uusiutuvista lähteistä.
- 3. Kestävän biopolttoaineen suuren mittakaavan tuotannon käynnistäminen, jolloin otetaan huomioon myös meneillään olevan epäsuorien maankäyttömuutosten vaikutuksia koskevan tarkastelun tulokset. Piakkoin käynnistetään laajuudeltaan 9 miljardin euron²⁴ bioenergiahanke (*European Industrial Bioenergy Initiative*), jolla

²² Tarkistetun päästäkauppadirektiivin (2009/29/EY) mukaan 300 miljoonaa päästäkauppa-oikeutta uusien osallistujien varannosta käytetään hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia koskevien kaupallisen mittakaavan demonstrointihankkeiden ja innovatiivisten uusiutuvan energian demonstrointihankkeiden tukemiseen EU:n alueella.

²³ Nykyisten rahoitusnäkyvien puitteissa käytettävissä oleva rahoitus.

²⁴ Ks. alaviite 23.

²⁵ Ks. alaviite 23.

pyritään varmistamaan kestävien toisen sukupolven biopolttoaineiden nopea yleistyminen markkinoilla.

- 4. Energiansäästötapojen luominen kaupungeille, kaupunkialueille ja maaseutualueille. Vuoden 2011 alkupuolella käynnistettävä Smart Cities -innovointikumppanuus saattaa yhteen johtavat toimijat uusiutuvan energian, energiatehokkuuden, älykkäiden sähköverkkojen, puhtaan kaupunkiliikenteen (kuten sähkökäyttöisen liikenteen) sekä älykkäiden lämmitys- ja jäähdytysverkostojen alalta ja tuo heidän käyttöönsä hyvin innovatiivisia päätöksenteon tukiohjelmistoja ja tieto- ja viestintätekniisiä apuvälineitä. EU:n aluepolitiikalla voi olla tärkeä rooli paikallisen potentiaalin vapauttamisessa. Maaseutualueilla on myös suuria mahdollisuuksia tässä suhteessa. Ne voisivat hyödyntää maaseuturahastoa, joka myöntää varoja tällaisten innovaatiohankkeiden tueksi.

Toimenpide 3: EU:n pitkän aikavälin teknologisen kilpailukyvyyn varmistaminen

- Euroopan tulevan kilpailukyvyyn pohjan luomiseksi ankan kansainvälisen kilpailun edessä komissio aikoo ehdottaa 1 miljardin euron²⁵ aloitetta pioneeritutkimukseen, jota tarvitaan vähähiiliseen energiaan liittyvien tieteellisten läpimurtojen aikaansaamiseksi.
- EU:n johtajuus on säilytettävä myös maailmanlaajuisessa kärkitutkimushankkeessa ITERissä. Komissio varmistaa, että toimintaa ohjataan tuloksellisesti (myös kustannusten osalta) ja ITERistä ja eurooppalaisesta fuusio-ohjelmasta saadaan mahdollisimman paljon teollista lisäarvoa.
- Komissio laatii energiaraaka-aineille EU:n tutkimusohjelman, jonka avulla EU:n energiasektori voi säilyttää kilpailukykyänsä harvinaisten kaivannaisvarojen hupenemisesta huolimatta.

5. VAHVA KANSAINVÄLINEN KUMPPANUUS ERITYISESTI NAAPUREIDEN KANSSA

Euroopan energiamarkkinat muodostavat maailman suurimman alueellisen markkinan (yli 500 miljoonaa kuluttajaa) ja Eurooppa on suurin energian tuoja. Sama yhteistyön henki ja yhteen hiileen puhaltaminen, joka on johtanut EU:n merkittävien energia- ja ilmastotavoitteiden hyväksymiseen, ei kuitenkaan vielä näy ulkoisessa energiapolitiikassa. Useat EU:n haasteista – ilmastomuutos, öljyn ja kaasun saatavuus, teknologian kehitys, energiatehokkuus – ovat yhteisiä useimmille maille ja sidoksissa kansainväliseen yhteistyöhön. Jäsenvaltiot ovat toistuvasti peräänkuuluttaneet EU:lle yhteistä ääntä suhteissa kolmansiin maihin. Käytännössä on niin, että kansallisissa aloitteissa ei hyödynnetä tarpeeksi EU:n markkinoiden koon suomia vahvuuksia ja ne voisivat ilmentää EU:n yhteistä etua nykyistä paremmin.

Kansainvälisessä energiapolitiikassa on pyrittävä toimitusvarmuuteen, kilpailukykyyn ja kestäväan kehitykseen liittyviin yhteisiin tavoitteisiin. Suhteet tuottaja- ja kauttakulkumaihin ovat tärkeitä, mutta myös suhteet suuriin energiankuluttajamaihin ja erityisesti nousevan talouden maihin ja kehitysmaihiin ovat lisäämässä merkitystään. Ihmisten nostaminen köyhyydestä edellyttää energiansaantia, sillä äärimmäisen köyhyyden poistamisen tavoitetta ei voida saavuttaa vuoteen 2015 mennessä, jollei energiansaannin parantamisessa edistytäkseen merkittävästi. Ristiriitojen välttämiseksi muiden poliittisten päämäärien kanssa kestäväan

kehityksen on oltava keskeisellä sijalla sekä energia- että kehitysyhteistyöpolitiikassa, kuten kehitysyhteistyöpolitiikan vihreässä kirjassa esitetään²⁶.

Maailmanlaajuisten energiamarkkinoiden uudet tarjonta- ja kysyntärakenteet ja koveneva kilpailu energiavaroista aiheuttavat sen, että EU:n on voitava tuloksellisesti hyödyntää yhteistä painoarvoaan markkinoilla suhteissa keskeisiin EU:n ulkopuolisiin energiakumppaneihin. Euroopalla olisi vuoteen 2020 mennessä oltava käytettävissään merkittäviä uusia energiatarjonnan lähteitä ja reittejä.

Tarve löytää kansainvälisiä ratkaisuja velvoittaa meidät ajamaan hiilestä irtautumiseen ja energiatehokkuuteen liittyviä tavoitteitamme tärkeimpien kumppaneidemme kanssa ja kansainvälisissä neuvotteluissa ja yhteyksissä. Päästökauppajärjestelmä on tärkeä tekijä kansainvälisillä hiilidioksidipäästömarkkinoilla, ja näitä markkinoita olisi nykytoimien pohjalta edelleen kehitettävä. Alan politiikan kehittämisen edelläkävijänä EU:lla on enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöpäämäärien asettamiseen ja edistää pyrkimystä läpinäkyviin ja kilpailtuihin markkinoihin.

EU on jo luonut joukon toisiaan täydentäviä ja kohdennettuja puitteita, jotka vaihtelevat yksittäisistä energia-alan määräyksistä kahdenvälisissä sopimuksissa kolmansien maiden kanssa (vapaakauppasopimukset, kumppanuus- ja yhteistyösopimukset, assosiaatiosopimukset jne.) sekä energiayhteistyötä koskevista yhteisymmärryspöytäkirjoista monenvälisiin sopimuksiin, kuten energiayhteisön perustamissopimukseen²⁷ ja osallistumiseen Euroopan energiaperuskirjaan. EU neuvottelee parhaillaan useiden maiden kanssa uusista sopimuksista, jotka sisältävät tärkeitä energia-alan määräyksiä.

EU:n on nyt virallistettava periaate, jonka mukaan jäsenvaltiot toimivat koko EU:n edun mukaisesti kahdenvälisissä energiasuhteissa keskeisten kumppaneiden kanssa ja globaaleissa keskusteluissa. Käyttäen oikeusperustana Lissabonin sopimusta, joka selkiyttää ja lujittaa EU:n ulkosuhdeulottuvuutta, EU:n ulkoisessa energiapolitiikassa on varmistettava käytännön solidaarisuus, vastuullisuus ja läpinäkyvyys kaikkien jäsenvaltioiden kesken tavalla, joka noudattaa EU:n etua ja takaa EU:n sisäisten energiamarkkinoiden varman toiminnan. EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla tarvitaan tehokkaampaa koordinoitua.

Ydinenergian alalla kansainvälinen yhteistyö on tuottanut hyviä tuloksia. Tämä on erityisen merkityksellistä, koska useilla naapurimailla on käytössä tai suunnitelmissa ottaa käyttöön ydinvoimalaitoksia. EU:n on nyt kannustettava kumppanimaitaan saattamaan kaikki olemassa olevat kansainväliset ydinturvallisuus- ja valvontanormit ja menettelyt oikeudellisesti sitoviksi ja käytännössä sovellettaviksi kaikkialla maailmassa. EU on tässä suhteessa erityisen hyvissä lähtöasemissa, koska se on ensimmäisenä toteuttanut tällaisia toimia sekä

²⁶ Vuoteen 2030 ennakoitu hiilidioksidipäästöjen kasvu voisi tulla kokonaan OECD:n ulkopuolisista maista. Toisaalta jos nykyaikaiset energiapalvelut tuodaan yleisesti kaikkien ulottuville, hiilidioksidipäästöjen nousu olisi vain 0,8 prosenttia. Lähteet: IEA:n maailman energiakatsaus 2009 (World Energy Outlook 2009) ja erityinen ennako-ote IEA:n maailman energiakatsauksesta 2010 vuosituhtausavoitteiden huippukokousta varten.

²⁷ Energiayhteisön perustamissopimuksella edistetään markkinoiden yhdentymistä samoin kuin EU:n säännösten saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa Länsi-Balkanin maissa sekä laajennetaan EU:n energia-alan sisämarkkinoita Kaakkois-Eurooppaan. Yhteistyöpuitteiden tarjoamisen lisäksi se on myös oikeudellisesti sitova väline, jolla valmistellaan EU:hun liittymistä. Energiayhteisön perustamissopimukseen on liittynyt uusia osapuolia: Moldova on jo sopimuspuoli ja Ukraina ja Turkki ovat parhaillaan liittymässä sopimukseen.

turvallisuuden että valvonnan alalla ja sillä on käytössä tarkoitusta varten erityisiä koordinoitimenetelmiä.

Sen lisäksi, että EU:n energiapolitiikan ulkoisella ulottuvuudella on olennainen merkitys EU:n energiavarmuuden kannalta, sen on oltava johdonmukaista ja tuettava vastavuoroisesti EU:n muuta ulkosuhdetoimintaa (kehitysyhteistyö, kauppa, ympäristö ja biodiversiteetti, laajentuminen, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka jne.). Energiatavoitteiden ja muiden politiikkojen ja välineiden, kuten kauppapolitiikan, kahdenvälisen sopimusten ja kehitysyhteistyön välineiden, välille on luotava keskinäisiä synergioita.

Energiansaannin varmuus nivoutuu tiiviisti EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan painotuksiin²⁸. Polttoaineiden, tarjonnan lähteiden ja kauttakulkureittien monipuolistaminen on olennaisen tärkeää EU:n energiavarmuudelle, kuten on myös hyvän hallintotavan ja oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen sekä EU:n ja ulkomaisten sijoitusten suojaaminen energian tuottaja- ja kauttakulkumaissa. Lisäksi EU:n politiikassa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota öljy- ja kaasuputkien ja niihin liittyvän tuotanto- ja kuljetusinfrastruktuurin turvallisuuteen ja suojaamiseen yhdistämällä energiapolitiikkaa ja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineitä.

Komissio tulee vuonna 2011 tekemään käytännön ehdotuksia, joilla vahvistetaan ulkoisen energiapolitiikkamme yleistä johdonmukaisuutta ja tehokkuutta ja joissa otetaan huomioon jäsenvaltioiden asema, Euroopan unionin eri ulkosuhdepolitiikat ja ulkoiset tukiohjelmat.

Päätavoite 5: EU:n energiapoliittisten ulkoisten ulottuvuuden lujittaminen

Toimenpide 1: Energiapoliittisten ulkoisten ulottuvuuden yhdistäminen naapureidemme kanssa

- Energiayhteisön perustamissopimus olisi pantava täytäntöön ja laajennettava kaikkiin EU:n naapurimaihin, jotka haluavat omaksua EU:n markkinamallin. Tässä yhteydessä olisi EU-sääntöihin perustuvien kattavien EU-sopimusten pohjalta pyrittävä markkinoiden yhdistämiseen ja sääntelylliseen lähentämiseen Euroopan naapuruuspolitiikan ja laajentumisprosessin piiriin kuuluvissa maissa erityisesti Välimeren alueella sekä kauttakulkumaissa, kuten Ukrainassa ja Turkissa. Lisäksi energiayhteisön perustamissopimusta olisi syvennettävä laajentamalla EU:n säännösten uudet elementit koskemaan kyseisen sopimuksen allekirjoittajia. Tämä lähestymistapa lujittaisi naapurimaiden osallistumista sisämarkkinoihin sekä loisi tasavertaiset toimintaedellytykset ja torjuisi hiilivuotoriskiä sähkösektorilla.
- Komissio aikoo ehdottaa mekanismeja voimassa olevien kansainvälisten sopimusten mukauttamiseksi (erityisesti kaasualalla) sisämarkkinasääntöihin ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tehostamiseksi uusien sopimusten tekemistä varten. Lisäksi tehdään ehdotuksia tarvittavan sääntelykehyksen luomiseksi EU:n ja kolmansien maiden välillä, jotta voidaan luoda strategisesti tärkeitä reittejä uusista energianhankintalähteistä varsinkin eteläisen käytävän ja eteläisen Välimeren alueella. Tässä yhteydessä tarkastellaan tarjontaan liittyviä kysymyksiä, muun muassa verkkojen kehittämistä ja mahdollisesti toimitusjärjestelyjen ryhmittämistä sekä sääntelyllisiä näkökohtia erityisesti vapaan kauttakulun ja investointiturvallisuuden osalta.

²⁸

Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2003 hyväksymä Euroopan turvallisuusstrategia.

- Naapurimaiden energiasektorin uudistamiseksi ja EU:n sisämarkkinasäännösten täytäntöönpanemiseksi naapurimaissa tullaan hyödyntämään EU:n teknistä apua samalla kun parannetaan EU:n, sen jäsenvaltioiden ja kansainvälisen yhteisön tukijärjestelmien koordinoitua.

Toimenpide 2: Etuoikeutetut kumppanuudet tärkeimpien yhteistyökumppaneiden kanssa

- Samalla kun tuontilähteitä ja -reittejä monipuolistetaan, EU luo tehostettuja energiakumppanuuksia keskeisten toimittaja- ja kauttakulkumaiden kanssa. Kumppanuuksilla pyritään edistämään muun muassa energiaperuskirjaan sisältyviä keskeisiä periaatteita (esim. vapaa kauttakulku, läpinäkyvyys, turvallisuus, investointimahdollisuudet sekä kansainvälisen oikeuden noudattaminen).

Toimenpide 3: EU:n globaali rooli tulevaisuuden vähähiilisen energian kehittämisessä

- Energiatehokkuus, puhtaat teknologiat sekä turvallinen ja kestävä vähähiilinen energia olisi otettava huomioon EU:n ja kahdenvälisessä yhteistyössä erityisesti tärkeimpien kuluttajatalouksien ja nousussa olevien talouksien kanssa sekä globaaleissa kumppanuuksissa.
- Komissio aikoo käynnistää mittavan yhteistyön Afrikan kanssa energia-aloitteissa, jotta kestävä energia voidaan vähitellen tarjota kaikille kansalaisille kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskevan vihreän kirjan mukaisesti.

Toimenpide 4: Oikeudellisesti sitovien ydinturvallisuus- ja ydinmateriaalivalvontanormien edistäminen maailmanlaajuisesti

- Komissio kehittää aloitteita, joilla pyritään rohkaisemaan kumppanimaita tekemään kansainvälisistä ydinturvallisuus-, suojelu- ja ydinmateriaalivalvontanormeista ja käytänteistä oikeudellisesti sitovia ja käytännössä sovellettuja koko maailmassa. Tähän pyritään erityisesti vahvistamalla yhteistyötä kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n kanssa ja tekemällä Euratom-sopimuksia tärkeimpien ydinpolttoaineen toimittajien ja käyttäjämaiden kanssa.

PÄÄTELMÄT

EU:n energiapolitiikka on ennennäkemättömän aikakauden kynnyksellä. Energiamarkkinat ovat suurelta osin välttyneet viime vuosien globaalin markkinaturbulenssin vaikutuksilta. Tämä on ollut markkinoiden vapauttamisen, runsaan tarjonta- ja tuotantokapasiteetin ja riittävien tuontimahdollisuuksien ansiota. Tapahtumassa on kuitenkin dramaattisia muutoksia. Energiasektorin valtavat investointitarpeet tulevat vaikuttamaan energiahintoihin. Hintoihin vaikuttavat myös hiilidioksidipäästöjen hinnoittelu ja kansainvälisten energiahintojen nousu. Kilpailukyky, toimitusvarmuus ja ilmastotavoitteet ovat uhattuna, ellei sähköverkkoja uudisteta, vanhentuneita laitoksia korvata kilpailukykyisillä ja puhtaammilla vaihtoehdoilla ja energiaa hyödynnetä tehokkaammin koko energiaketjussa.

Jäsenvaltiot ja teollisuus ovat tunnustaneet haasteiden mittakaavan. Varma energiansaanti, luonnonvarojen tehokas käyttö, kohtuulliset hinnat ja innovatiiviset ratkaisut ovat elintärkeitä pitkän aikavälin kestävä kasvun, työpaikkojen synnyn ja elämänlaadun kannalta. Jäsenvaltiot ovat olleet yhtä mieltä siitä, että näihin haasteisiin voidaan vastata tehokkaimmin EU-tason

politiikalla ja toiminnalla, eli ”eurooppalaistamalla” energiapolitiikkaa. Tämä merkitsee myös EU-rahoituksen suuntaamista sellaisiin politiikan painopisteisiin, joista markkinat eivät kykene huolehtimaan ja joiden kohdalla EU:n tason toiminnasta saadaan eniten lisäarvoa.

EU:n uusi energiastrategia edellyttää merkittäviä panostuksia tekniseen innovointiin ja investointeihin. Strategiassa vaalitaan dynaamisia ja kilpailtuja markkinoita ja vahvistetaan merkittävästi institutionaalisia järjestelyjä, joiden avulla kehitystä seurataan ja ohjataan. Sillä myös parannetaan energiajärjestelmien varmuutta ja kestävyyttä, verkkojen hallintaa ja energiamarkkinasääntelyä. Strategiaan sisältyy mittavia toimia, joilla valistetaan ja valtaistetaan yksityis- ja yritysasiakkaita, jotta energian käyttäjät saataisiin mukaan siirtymään kestäväan energiatalouden tulevaisuuteen esimerkiksi säästämällä energiaa, vähentämällä energiahukkaa ja vaihtamalla vähähiilisiin teknologioihin ja polttoaineisiin. Investointeja vähähiiliseen energiantuotantoon edistetään myös markkinapohjaisilla menetelmillä, kuten päästökaupalla ja verotuksella. Uudella strategialla ryhdytään ensimmäisiin toimiin EU:n valmistelemiseksi entistä suurempiin haasteisiin, joita se hyvinkin saattaa joutua kohtaamaan jo vuoteen 2020 mennessä. Ennen kaikkea sillä varmistetaan vahvempi johtajuus ja parempi koordinaatio Euroopan tasolla sekä sisäisissä toimissa että suhteissa ulkopuolisiin kumppaneihin.

Maailman energiajärjestelmä on siirtymässä nopean muutoksen vaiheeseen, jolla on mahdollisesti kauaskantoisiakin tulevana vuosikymmeninä ilmeneviä vaikutuksia. Euroopan on toimittava ennen kuin on liian myöhäistä. Aika käy vähiin. Komissio aikookin antaa suurimman osan 2020-tavoitteisiin tähtäävistä ehdotuksista tulevien 18 kuukauden aikana. Keskustelut on käynnistettävä välittömästi ja lainsäädäntöprosessi ja täytäntöönpano hoidettava viivytyksettä. Näin EU pystyy paremmin aikaansaamaan 2020-tavoitteiden edellyttämät osatekijät – normit, säännöt, säännökset, suunnitelmat, hankkeet, taloudelliset ja inhimilliset voimavarat, teknologiamarkkinat, yhteiskunnalliset odotukset jne. – ja auttaa Euroopan kansalaisia valmistautumaan edessä oleviin haasteisiin.

Koska energiajärjestelmän muuttaminen vie kauan, ei ole varmaa ehtivätkö nyt käynnistettävät toimet johtaa vähähiilisyyteen siirtymisen edellyttämiin rakenteellisiin muutoksiin ennen vuotta 2020, johon saakka tämä strategia ulottuu. Katse onkin ulotettava tämän strategian tähtäintä pidemmälle, jotta voidaan varmistaa, että EU:lla on hyvät valmiudet saavuttaa vuoteen 2050 asetettu tavoite: vakaa, kilpailukykyinen ja vähähiilinen energiajärjestelmä. Komissio laatii strategian jatkoksi vuoteen 2050 ulottuvan kattavan etenemissuunnitelman, jossa kuvataan tämän tiedonannon sisältämät toimenpiteet pidemmällä aikavälillä sekä tarkastellaan täydentäviä lisätoimia.

SV

SV

SV

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 10.11.2010
KOM(2010) 639 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH
REGIONKOMMITTÉN**

Energi 2020
En strategi för hållbar och trygg energiförsörjning på en konkurrensutsatt marknad

SEK(2010) 1346

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

Energi 2020

En strategi för hållbar och trygg energiförsörjning på en konkurrensutsatt marknad

INLEDNING

Ett misslyckande skulle stå oss alltför dyrt.

Energi är själva livsnerven i vårt samhälle. Såväl befolkningen som industrin och ekonomin är beroende av en säker, tillförlitlig och hållbar energiförsörjning till ett rimligt pris. Samtidigt utgör de energirelaterade utsläppen nästan 80 % av EU:s sammanlagda växthusgasutsläpp. Energifrågan är därför en av de största utmaningar Europa står inför. Det kommer att ta decennier att styra in våra energisystem på en tryggare och mer hållbar väg. Men besluten som ska leda oss dit måste fattas mycket snart, eftersom kostnaderna för konsumenterna bara kommer att öka om vi inte lyckas skapa en välfungerande europeisk energimarknad, samtidigt som Europas konkurrenskraft skulle hamna i riskzonen.

Under de närmaste tio åren behövs energiinvesteringar i storleksordningen en biljon euro, för att ge oss en större mångfald av olika produktionslösningar, ersätta utrustning och tillgodose omfattande och förändrade energibehov. Strukturella förändringar i energiförsörjningen, som delvis beror på förändringar i den egna produktionen, tvingar de europeiska ekonomierna att välja bland olika energiprodukter och energinfrastrukturer. Dessa val kommer att ha stor betydelse för de närmaste 30 åren – och ännu längre. För att besluten ska kunna fattas snabbt krävs ett ambitiös politiskt ramverk. Att skjuta upp besluten skulle få oöverskådliga konsekvenser för samhället, vad gäller såväl de långsiktiga kostnaderna som leveranssäkerheten.

En gemensam energipolitik för EU har vuxit fram kring det gemensamma målet att trygga en störningsfri tillgång till energiprodukter och -tjänster på marknaden, till ett pris som är rimligt för alla konsumenter (såväl privata som företag). Samtidigt ska politiken bidra till EU:s mer övergripande sociala mål och klimatmål. De centrala målen för energipolitiken (leveranssäkerhet, konkurrenskraft och hållbarhet) är nu fastställda i Lissabonfördraget.¹ Där anges tydligt vad som förväntas av Europa inom energiområdet. Även om vissa framsteg har gjorts i riktning mot dessa mål, anpassas Europas energisystem alltför långsamt – samtidigt som utmaningarna blir allt större. EU:s framtida utvidgningar kommer att få dessa utmaningar att öka ytterligare, allt eftersom EU tar upp länder med omodern infrastruktur och mindre konkurrenskraftiga energimarknader.

Europeiska rådet antog 2007 ambitiösa energi- och klimatmål för år 2020. Utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 procent, under rätt förutsättningar till och med 30 procent²,

¹ Artikel 194 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

² Europeiska rådet har specificerat att detta gäller "under förutsättning att andra industriländer förbinder sig att göra jämförbara utsläppsminskningar och ekonomiskt mer avancerade utvecklingsländer i rimlig utsträckning bidrar alltefter ansvar och respektive förmåga".

andelen förnybar energi ska öka till 20 procent och energieffektiviteten ska förbättras med 20 procent. Europaparlamentet har alltid stött dessa mål. Europeiska rådet har även gjort ett långsiktigt åtagande avseende utsläppen av koldioxid och satt som mål att EU och andra industrialiserade länder ska minska koldioxidutsläppen med 80 till 95 procent till år 2050.

Inte desto mindre är den nuvarande strategin knappast tillräcklig för att alla målen för 2020 ska kunna uppnås, och den är fullständigt otillräcklig för att lösa problemen på längre sikt. EU:s energi- och klimatmål har tagits med i *Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla*³, som antogs av Europeiska rådet i juni 2010, och det där ingående huvudinitiativet ”Ett resurseffektivt Europa”. Den brådskande uppgiften för EU är att komma överens om vilka verktyg som ska användas för att göra detta nödvändiga skifte möjligt och se till att Europa kan ta sig ur lågkonjunkturen och slå in på en mer konkurrenskraftig, säker och hållbar väg.

Trots att energipolitikens mål är så viktiga, finns det allvariga brister i politikens utförande.

Den inre energimarknaden är fortfarande splittrad och har inte uppnått sin potential i fråga om öppenhet, tillgänglighet och valfrihet. Företagen har växt ut över de nationella gränserna, men deras utveckling hämmas fortfarande av en mängd olika nationella regler och föreskrifter. Det finns fortfarande många hinder för en öppen och rättvis konkurrens⁴. En nyligen genomförd studie av konsumentvillkoren på elmarknaden visar att kundernas valmöjligheter inte är optimala.⁵ Genomförandet av lagstiftningen på den inre marknaden är bristfällig, med över 40 överträdelseförfaranden på gång enbart för det andra paketet om den inre energimarknaden från 2003.

Leveranssäkerheten för den inre energiförsörjningen äventyras av förseningar i investeringar och teknisk utveckling.⁶ För närvarande är knappt 45 procent av Europas elproduktion baserad på energikällor med låga koldioxidutsläpp, huvudsakligen kärnkraft och vattenkraft. Delar av EU kan komma att förlora mer än en tredjedel av sin produktionskapacitet till år 2020 till följd av sådana anläggningars begränsade livslängd. Därför måste den befintliga kapaciteten ersättas och byggas ut, säkra icke-fossila bränslealternativ hittas, elnäten anpassas för alternativa energikällor och en vektigt integrerad inre marknad för energi skapas. samtidigt måste medlemsstaterna avveckla sina miljöskadliga subventionssystem.

Kvaliteten på de nationella åtgärdsplanerna för energieffektivitet, som utvecklats av medlemsstaterna sedan 2008, är en besvikelse och lämnar stor potential outnyttjad. Övergången till användning av förnybar energi och större energieffektivitet inom transportsektorn går alldeles för långsamt. Samtidigt som vi i stora drag är på rätt väg för att nå målet på 20 procent förnybar energi, är vi långt från att nå målet för energieffektivitet.

På internationell nivå fästs inget större avseende vid varningarna om framtida oljebrist.⁷ Trots allvarliga kriser i gasleveranserna, som har fungerat som en väckarklocka och visat på Europas sårbarhet, finns ännu inget gemensamt förhållningssätt gentemot samarbets-,

³ Meddelande från kommissionen (se rådets dokument 7110/10 av den 5 mars 2010).

⁴ Vilket bevisas av kommissionens utredning av energisektorn, meddelande från kommissionen av den 1 januari 2007 *Utredning i enlighet med artikel 17 i förordning (EG) nr 1/2003 av de europeiska gas- och elsektorerna* KOM(2006) 851, och det stora antalet undersökningar av konkurrenshämmande beteenden inom sektorn (se t.ex. IP/10/494 av den 4 maj 2010).

⁵ Studie av hur elmarknaden fungerar för konsumenterna inom EU, november 2010.

⁶ Entso-E har beräknat att EU behöver bygga eller förnya 30 000 km elnät under de närmaste tio åren.

⁷ Se exempelvis IEA:s energiprognoser (World Energy Outlook) för 2009 och 2010.

leverantörs- och transitländer. Det finns en potential för vidareutveckling av EU:s egna fossila bränsleresurser, däribland okonventionell gas, och den roll dessa kommer att spela kräver en objektiv analys.

Medlemsstaternas beroende av varandra i energifrågor kräver mer omfattande åtgärder på Europainivå.

Energipolitik bör utvecklas på EU-nivå. Energipolitiska beslut som fattas av en medlemsstat påverkar oundvikligen även andra medlemsstater. Ett optimalt energimix, vilket innefattar en snabb utveckling av förnybar energi, förutsätter en åtminstone kontinental marknad. Energi är den marknadssektor där störst ekonomisk verkan kan uppnås på Europainivå. Splittrade marknader undergräver inte bara leveranssäkerheten. De begränsar även de fördelar som konkurrens på energimarknaden kan medföra. Det är dags för en verkligt europeisk energipolitik.

EU måste bibehålla sin position som en attraktiv marknad för företag samtidigt som konkurrensen om energiresurserna tilltar över hela världen. Den nya europeiska energistrategin måste främja den integrerade industrisatsning som Europeiska kommissionen nyligen lagt fram⁸, inte minst eftersom energi även framöver kommer att vara en viktig kostnadsfaktor för industrin⁹. EU måste också konsolidera sin konkurrenskraft på energiteknikmarknaderna. Andelen förnybar energi i EU:s energimix har stadigt stigit till ungefär 10 procent av den totala slutliga energiförbrukningen (brutto) 2008. Under 2009 kom 62 procent av den nyinstallerade elproduktionskapaciteten inom EU från förnybara källor, huvudsakligen vind- och solkraft. Europas ledande ställning är dock hotad. I den oberoende rapporten Renewable Energy Attractiveness Index för 2010¹⁰ anges nu att de bästa investeringsmöjligheterna för förnybar energi finns i USA och Kina. Det krävs nya incitament, och EU:s ledarskap behövs mer än någonsin för att lösa dessa problem.

EU skulle kunna vara mycket starkare och effektivare på den internationella energimarknaden om man bättre tog fasta på gemensamma intressen och ambitioner. Trots att EU står för en femtedel av världens energianvändning fortsätter EU att ha mindre inflytande på de internationella energimarknaderna än unionens ekonomiska tyngd skulle antyda. De globala energimarknaderna blir allt tuffare, där snabbväxande asiatiska länder och Mellanöstern står för större delen av tillväxten i den globala efterfrågan.¹¹ Som världens största energimportör riskerar EU därmed att bli mera sårbart för leveransrisker.

Inkluderandet av energipolitiken i EU-fördraget kräver ett nytt synsätt.

Vi måste bygga vidare på det vi har uppnått och ha djärva ambitioner.

EU har inte råd att misslyckas med sina energiambitioner. Därför föreslår kommissionen en ny energistrategi inför år 2020. Den kommer att konsolidera de åtgärder som har vidtagits så här långt och öka aktiviteten inom de områden där nya utmaningar dyker upp. Strategin är resultatet av omfattande diskussioner inom EU-institutionerna och många samtal med allmänheten.

⁸ Meddelande om "En integrerad industripolitik för en globaliserad tid" (KOM(2010) 619).

⁹ Man räknar exempelvis med att elpriserna i Europa ligger 21 % över priserna i Förenta staterna och 197 % över priserna i Kina.

¹⁰ Utgåva 26, augusti 2010.

¹¹ Internationella energirådets (IEA) World Energy Outlook 2010.

Fokus ligger inte på att jämföra olika energikällor, utan på de mått och steg som behöver vidtas för att uppfylla Europas politiska mål på medellång sikt. Olika scenarier för energimixen kommer att presenteras i energifärdplanen för år 2050, som kommer att beskriva olika vägar att nå Europas långsiktiga mål om minskning av koldioxidutsläppen och hur dessa vägar påverkar energipolitiken. Energistrategin visar vilka politiska beslut som måste fattas för att energimålen för år 2020 ska kunna nås, så som de är formulerade i dag. Färdplanerna för år 2050 rörande ekonomi och energi med låga koldioxidutsläpp kommer att ge ytterligare information och vägledning åt detta åtgärdsprogram och dess genomförande genom att tillhandahålla en långsiktig vision.

Vi behöver snarast långtgående förändringar inom energins produktion, användning och leverans.

Först och främst understryker strategin behovet av att förskjuta energiåtgärderna åt en mer efterfrågestyrd politik, vilket ger konsumenterna mera makt och frikopplar den ekonomiska tillväxten från energianvändningen. I synnerhet måste transport- och byggnadssektorerna satsa aktivt på energibesparingar och genom diversifiering gå över till ej förorenande energikällor. Strategin bör sträcka sig längre än handeln med utsläppsrätter och hjälpa till att skapa marknadsförhållanden som stimulerar till högre energibesparingar och större investeringar i produktion med låga koldioxidutsläpp. Den bör underlätta utnyttjandet av många olika typer av centraliserad och distribuerad förnybar energi, liksom viktig teknik för energilagring och elektromobilitet (i synnerhet elfordon och kollektivtrafik).

Energipolitiken har en nyckelroll för uppnåendet av målen för den nya strategin för smart och hållbar tillväxt, som ska ge oss en stark, mångsidig och konkurrenskraftig industri. Vi måste i detta sammanhang göra klart för oss att EU:s industriella bas är beroende av alla sektorer över hela förädlingskedjan.

Myndigheterna måste föregå med gott exempel. Varje år förbrukar de offentliga myndigheterna 16 procent av EU:s BNP – ungefär 1 500 miljarder euro. Reglerna för offentlig upphandling borde ställa krav på effektivitet för att öka energibesparingarna och sprida nya lösningar, i synnerhet inom byggnads- och transportsektorerna. Potentialen för marknadsbaserade och andra politiska instrument (bland annat beskattning) att förbättra energieffektiviteten bör utnyttjas fullt ut.

På leverantörssidan måste prioriteringen vara fortsatt utveckling av trygga och konkurrenskraftiga energikällor. Inom elproduktionen bör investeringar leda till att närmare två tredjedelar av elen kommer från källor med låga koldioxidutsläpp i början av 2020-talet. Den nuvarande nivån ligger på 45 procent. I detta sammanhang bör förnybar energi prioriteras. Strategin måste tillhandahålla ett ramverk på EU-nivå som, samtidigt som det respekterar nationella skillnader, inte bara låter medlemsstaterna överträffa sina mål, utan även ser till att de förnybara energikällorna och de tekniska lösningarna blir ekonomiskt konkurrenskraftiga till år 2020.

Bidraget från kärnkraft, som för närvarande producerar ungefär en tredjedel av EU:s el och två tredjedelar av dess koldioxidfria el, måste utvärderas på ett öppet och objektivt sätt. Alla bestämmelser i Euratomfördraget måste följas till punkt och pricka, inte minst säkerhetsbestämmelserna. Med tanke på det förnyade intresset för denna typ av produktion i Europa och över hela världen måste satsningar göras på forskning kring teknik för hantering av radioaktivt avfall och hur denna teknik kan användas på ett säkert sätt. Som förberedelse

för framtiden krävs även utveckling av nästa generations fissionsanläggningar för ökad hållbarhet och samproduktion av värme och el samt fusionskraft (ITER).

För olja och gas kräver växande importkrav och större efterfrågan från snabbväxande länder och utvecklingsländer starkare mekanismer för att trygga nya, diversifierade och säkra leveransvägar. Precis som tillgången på råolja är infrastrukturen för raffinering en avgörande del av leveranskedjan. EU är en stark geopolitisk partner på energimarknaderna och måste kunna agera utifrån detta.

Den nya energistrategin fokuserar på följande fem områden:

1. Uppnå ett energieffektivt Europa.
2. Skapa en verkligt integrerad energimarknad för hela Europa.
3. Ge konsumenterna inflytande och uppnå högsta möjliga säkerhet och tillförlitlighet.
4. Utöka Europas ledande roll inom energiteknik och energiutveckling.
5. Förstärka de externa dimensionerna för EU:s energimarknad.

1. EN EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING SOM LEDER TILL BESPARINGAR PÅ 20 PROCENT TILL ÅR 2020

Europa har inte råd att slösa med energi. Energieffektivitet är ett av de centrala målen för år 2020 och en avgörande faktor för att vi ska kunna nå våra långsiktiga energi- och klimatmål. EU måste utveckla en ny strategi för energieffektivitet som gör det möjligt för alla medlemsstater att ytterligare skilja på energianvändningen och den ekonomiska tillväxten. Denna strategi kommer att utgå från skillnaderna mellan medlemsstaterna i fråga om energibehov. Energieffektivitet är det kostnadseffektivaste sättet att minska utsläppen, förbättra energitryggheten och konkurrensen, ge konsumenterna rimliga energikostnader och skapa arbetstillfällen, även i exportindustrier. Framför allt medför energieffektivitet märkbara fördelar för medborgarna: den genomsnittliga energibesparingen för ett hushåll kan uppgå till 1 000 euro per år¹².

Det är nödvändigt att lösa dilemmat att de vinster som görs i fråga om energieffektivitet äts upp av en efterfrågan på mer energiintensiva eller nya produkter. Det är hög tid att vi går från ord till handling. Därför måste energieffektivitet bli en del av alla politiska områden, däribland utbildning, för att ändra det nuvarande beteendemönstret. Hänsyn måste tas till energieffektiviteten i alla beslut, inklusive tilldelningen av offentliga medel.

Satsningar bör göras på hela energikedjan, från energiproduktion, via transmission och distribution till slutlig konsumtion. Effektiv kontroll av att gällande regler följs, lämplig marknadsövervakning, omfattande användning av energitjänster och -kontroller, liksom satsningar på materialeffektivitet och återvinning är exempel på åtgärder som måste vidtas.

Vi har långt kvar innan vi når målet att minska energiförbrukningen med 20 %. Den nya strategin kräver därför ett ökat politiskt engagemang för att detta mål ska kunna nås, med en entydig definition av vad vi vill uppnå och effektiv övervakning av att regelverket följs.

¹² KOM(2008) 772.

Medlemsstaterna och regionala och lokala myndigheter uppmanas att intensifiera arbetet med att inför lämpliga riktlinjer och fullt ut använda de verktyg, mål och indikatorer som finns tillgängliga, samt arbeta utifrån övergripande nationella åtgärdsplaner för energieffektivitet.

Särskild uppmärksamhet bör riktas på de sektorer som har störst potential för energieffektivitetsvinster, nämligen det befintliga byggnadsbeståndet och transportsektorn. Medlemsstaterna har gått med på juridiskt bindande klimatmål för dessa och andra sektorer som inte omfattas av handeln med utsläppsrätter, men har ännu inte genomfört lämpliga åtgärder.¹³ Översynen av direktivet om energibesiktning skulle kunna bidra med styrimpulser och på så sätt leda till långsiktiga effektivitetsökningar. Åtgärder behöver tas fram för att kraftfullt öka antalet renoveringar med energieffektiva produkter och energieffektiv teknik. Inom bostadssektorn måste frågan om delade stimulansåtgärder mellan ägare och hyresgäster hanteras. I fråga om det omfattande offentliga byggnadsbeståndet måste myndigheterna undersöka alla tillgängliga möjligheter, inklusive dem som erbjuds av EU:s regionalpolitik, för att förbättra byggnadernas energieffektivitet och göra dem mer självförsörjande. Inom transportsektorn bör de omfattande möjligheterna, i form av exempelvis kombinerade lösningar, effektiva fordon och effektiv körning, utnyttjas.

Informations- och kommunikationstekniken har också en viktig roll att spela för förbättringen av effektiviteten i de sektorer som släpper ut mest växthusgaser. Denna teknik kan bidra till ett strukturellt skifte till mindre resursintensiva produkter och tjänster, till energibesparingar i byggnader och elnät, och till effektivare och energisnåla intelligenta transportsystem¹⁴.

Industrin måste införa energieffektivitetsmål och utveckling av ny energiteknik i affärsmodellerna. Handeln med utsläppsrätter bidrar till detta i betydande grad för stora företag, men det krävs en mer omfattande användning av andra instrument, som energibesiktningar och energiförvaltningssystem för mindre företag och stödmekanismer för små och medelstora företag. Effektivitetsjämförelser kan visa företag var de står i förhållande till sina konkurrenter inom energieffektivitet. Effektivitet, även i fråga om elanvändning, måste bli en lönsam verksamhet i sig, genom utvecklingen av en stabil inre marknad för energibesparande teknik och metoder samt kommersiella möjligheter internationellt. Genom att skapa ramar för en mer omfattande resurseffektivitet skulle man kunna öka dessa besparingar.

Den offentliga sektorn måste föregå med gott exempel. Ambitiösa mål bör sättas för den offentliga sektorns konsumtion. Offentlig upphandling bör främja energieffektiva lösningar. Nya integrerade energilösningar på lokal nivå som bidrar till övergången till så kallade "smarta städer" bör stödjas. Kommunerna är en mycket viktig aktör för att ändringen ska komma till stånd och deras satsningar, exempelvis bör det så kallade borgmästaravtalet ("Covenant of Mayors") förstärkas ytterligare. Städer och stadsområden, som förbrukar upp till 80 procent av energin, är både en del av problemet och en del av lösningen för större energieffektivitet.

Satsningar på resurseffektivitet, däribland investeringar i energieffektivitet, är ofta kostsamma i början, innan fördelarna på medellång och lång sikt börjar märkas. Verktyg behövs för att uppmuntra nya investeringar i energieffektiv teknik och energieffektiva metoder. Finansiering från EU kan ha en viktig hävstångseffekt och nya lösningar måste utvecklas. Nya och väl

¹³ Se beslutet om fördelning av insatserna (nr 406/2009/EG).

¹⁴ I den digitala agendan för Europa redogörs det för specifika åtgärder (KOM(2010) 245).

genomtänkta¹⁵ användningssätt för beskattning och prissättning bör också undersökas för att se om de kan främja beteendeförändringar eller bidra till ökade investeringar.

Energieffektivitetsplanen som ska presenteras i början av 2011 kommer att följas av konkreta förslag under årets lopp. Den kommer även att ta upp frågan om finansiering i termer av tillgång till kapital, tillgång till innovativa finansieringsprodukter, samt stimulansåtgärder för att uppmuntra investeringar i energieffektivitet, liksom vilken roll EU-finansieringen ska spela, i synnerhet strukturfonderna, med utgångspunkt från befintliga framgångsrika exempel.

Prioritet 1: Uppnå ett energieffektivt Europa

Åtgärd 1: Utnyttja den största potentialen för energisparande – byggnader och transport

- Antalet renoveringar för att höja energieffektiviteten bör ökas genom investeringsincitament, en bredare tillämpning av de tjänster som energitjänsteföretag kan erbjuda, innovativa ekonomiska instrument med stor hävstångseffekt och finansieringslösningar på europeisk, nationell och lokal nivå. I detta sammanhang ska frågan om delade investeringsstöd mellan ägare och hyresgäster tas upp i förslag som kommissionen har för avsikt att lägga fram, liksom energimärkning av byggnader (certifikat som används på bostadsmarknaden och i reglering av offentligt stöd).
- Myndigheterna måste föregå med gott exempel. Energikriterierna (för effektivitet, förnybar energi och smarta nät) bör användas vid alla offentliga uppköp av arbeten, tjänster och produkter. Program och instrument för tekniskt stöd behövs som bygger upp förmågan hos aktörerna på energimarknaden att utveckla och strukturera finansieringslösningar för projekt som vänder sig till såväl offentliga myndigheter som privata aktörer. EU:s finansieringsprogram kommer att rikta in sig på energisparprojekt och göra energieffektivitet till ett viktigt villkor vid tilldelning av ekonomiskt stöd.
- Den kommande vitboken om framtida transportpolitik kommer att presentera en rad åtgärder för att göra transportsektorn hållbarare och minska vårt oljeberoende. Detta ska uppnås genom bland annat initiativ för att göra transportsystemen effektivare, till exempel genom stöd för rena transporter i stadsmiljö, liksom kombinerade transportlösningar, intelligent trafikstyrning och energieffektivitetsstandarder för alla fordon, lämpliga ekonomiska incitament och främjandet av hållbara beteendemönster. I detta sammanhang bör man även undersöka möjligheterna att införa märkningssystem för effektivare fordon.

Åtgärd 2: Förstärka den industriella konkurrenskraften genom att göra industrin effektivare

- Kommissionen kommer att försöka stödja den europeiska industrins konkurrenskraft genom energieffektivisering. Denna effektivisering kan komma till stånd genom en breddning av ekodesignkraven för energi- och resursintensiva produkter, kompletterat med krav på systemnivå där detta är relevant. Man bör undersöka de potentiella effekterna av frivilliga avtal med energi- och resursintensiva industrigrenar. Dessutom bör en mer omfattande energimärkning införas för att få en mer allsidig jämförelse

¹⁵

Inte minst avseende eventuella kumulativa effekter av olika marknadsbaserade åtgärder.

mellan produkter.

- Åtgärder för att hantera energiförbrukningen (exempelvis besiktningar, planer och särskilt utsedda energichefer) bör införas i industriföretag och inom tjänstesektorn. Extra fokus bör läggas på små och medelstora företag genom särskilda stödmekanismer.

Åtgärd 3: Öka effektiviteten i energiförsörjningen

- Energieffektivitet, i såväl produktion som distribution, bör bli en grundförutsättning för att godkänna produktionsanläggningar och satsningar krävs för att i avsevärd grad öka användningen av högeffektiv samproduktion, fjärrvärme och fjärrkyla.
- Distributionsföretag och leverantörer (återförsäljare) bör vara tvungna att garantera dokumenterat energisparande bland sina kunder. Detta kan ske med hjälp av energitjänster som tillhandahålls av tredjeparter, särskilda instrument, exempelvis ”vita certifikat”, miljöavgifter eller liknande avgifter, och snabbare införande av nya verktyg som ”smarta elmätare”. Dessa verktyg bör vara konsumentorienterade och användarvänliga, så att de blir till verklig nytta för konsumenterna.

Åtgärd 4: Använda de nationella åtgärdsplanerna för energieffektivitet på bästa möjliga sätt

- De nationella åtgärdsplanerna för energieffektivitet innebär möjligheter att jämföra energieffektivitet på ett mångsidigt sätt, med mätbara mål och indikatorer för att se hur arbetet fortskrider och med hänsyn tagen till var länderna står vid arbetets början liksom till olika nationella förhållanden. En mekanism för årlig översyn av de nationella åtgärdsplanerna bör ingå som en del i uppföljningen av energieffektivitetsmålet i strategin Europa 2020.

2. SÄKERSTÄLLA FRI RÖRLIGHET FÖR ENERGI

Europas energimarknader har öppnats upp för att medborgarna ska få pålitligare och mer konkurrensutsatta priser och hållbarare energi. Denna potential kommer inte att realiseras fullt ut om inte kraftfulla satsningar görs för att skapa en mer integrerad, sammankopplad och konkurrensutsatt marknad.

El- och gasmarknaderna fungerar ännu inte som fria och odelade marknader. Det finns en stor splittring i nationella marknader med olika hinder för en öppen och rättvis konkurrens. De flesta energimarknader har förblivit nationella och är mycket koncentrerade, ofta med företag som i praktiken har en monopolsituation. Reglerade energipriser minskar konkurrensen ytterligare i många medlemsstater.¹⁶ Med tanke på hur mycket konkurrensbegränsande beteenden som finns kvar inom energibranschen¹⁷ krävs proaktiv konkurrensförstärkning, inte bara från kommissionens sida utan även av medlemsstaterna. Ökad konkurrens på

¹⁶ [Rapport om framstegen i arbetet med att upprätta den inre el- och gasmarknaden \(KOM\(2010\) 84\).](#)

¹⁷ Efter det att Energisektorutredningen uppdragat en hel rad konkurrensproblem inom energisektorn, vilket ledde till att nio stora antitrustbeslut antogs, fortsätter kommissionen nu att utvärdera konkurrenssituationen på EU:s energimarknader.

energimarknaderna kommer att bidra till att ge rätt signaler för de investeringar som krävs, och till att begränsa kostnaderna för sådana investeringar till det nödvändiga.

Genom att införa en rättslig ram som är framtagen för att stödja målet på 20 procent förnybar energi till år 2020 har Europa just tagit de första stegen inom detta område. Det är nödvändigt att säkerställa att lagstiftningen genomförs fullt ut och att bana väg för storskalig användning av förnybar energi efter år 2020. Den rättsliga ramen måste upprätthållas på rätt sätt för att investerarna ska känna sig trygga att investera i nya alternativ för produktion, transport och lagring av förnybar energi. Effekterna av direktivet om förnybar energi kommer att utvärderas från och med 2011 med syfte att förstärka eller utvidga direktivet där och om det behövs.

Utvecklingen av förnybar energi kommer ännu någon tid att förlita sig på stödåtgärder. Kommissionen måste göra sitt för att säkerställa att dessa åtgärder är hållbara, ligger i linje med den tekniska utvecklingen och inte hindrar nyskapande eller konkurrens. Den måste dock även se till att den konvergens eller harmonisering som krävs verkligen uppstår mellan de nationella åtgärdsprogrammen, då marknaden för förnybar energi går från att vara en lokal till att bli en gränsöverskridande marknad. I detta sammanhang bör de nödvändiga kraven på en alleuropeisk handel med förnybar energi definieras på grundval av bästa praxis. Större användning av balanserade, kostnadseffektiva och förutsägbara inmatningsstöd och mer tekniskspecifika instrument för stöd och finansiering bör mobiliseras enligt reglerna för statligt stöd, när så är tillämpligt. Man bör särskilt undvika retroaktiva ändringar av stödordningar, eftersom sådana ändringar har en mycket negativ inverkan på investerarnas förtroende.

Som angavs i Mario Montis rapport om den inre marknaden är den nya utmaningen för år 2020 att tillhandahålla de leveransnät som krävs för att el och gas ska kunna levereras dit det behövs. Utan en tillräcklig infrastruktur över hela Europa, som är jämförbar med förutsättningarna för andra strategiska sektorer som telekommunikation eller transport, kommer aldrig marknaden att leva upp till sina löften. Det krävs ytterligare insatser för att uppgradera energiinfrastrukturen, inte minst i de medlemsstater som anslöt sig till unionen 2004, och i de mindre utvecklade regionerna.

Viktigast av allt är att Europa fortfarande saknar den nätinфраstruktur som gör det möjligt för förnybar energi att utvecklas och tävla på lika villkor som traditionella källor. Aktuella projekt med storskaliga vindkraftparker i norr och solaranläggningar i söder behöver kraftledningar som klarar att överföra denna gröna el till områden med hög förbrukning. Dagens nät kommer att få det svårt att ta upp de volymer av förnybar el som målen för år 2020 innebär (33 procent av bruttoelproduktionen).

Smarta mätare och elnät krävs för att potentialen för förnybar el och energibesparingar ska kunna utnyttjas fullt ut, liksom förbättringar i energitjänsterna. En tydlig politik och gemensamma standarder för smart elmätning och smarta nät¹⁸ behövs i god tid före 2020 för att säkerställa driftskompatibilitet över hela nätet.

I slutändan blir solidaritetsplikten mellan medlemsstaterna värdelös utan tillräcklig inre infrastruktur och förbindelseledningar över gränserna och över vattenområden. Som en stor energiimportör påverkas EU direkt av utvecklingen av nät i intilliggande länder. Byggandet av nya förbindelser vid våra gränser bör få lika stor uppmärksamhet och politiskt intresse som projekt inom EU. Sådana förbindelser är inte bara livsviktiga för våra grannländer utan också

¹⁸ Europeiska kommissionen har satt samman en arbetsgrupp för att diskutera införandet av smarta nät på europeisk nivå: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm.

för att garantera en stabil och säker energiförsörjning i EU. Särskild tonvikt kommer att läggas vid den södra korridoren och i synnerhet starten av projekt av europeiskt intresse, som Nabucco och ITGI.

Investeringar på runt 1 biljon euro kommer att krävas till år 2020 för att ersätta föråldrad utrustning, modernisera och anpassa infrastrukturen och hantera det växande och förändrade behovet av energi med låga koldioxidutsläpp. Samtidigt som investeringsbesluten huvudsakligen ligger hos marknadsaktörerna (energibolag, systemoperatörer och konsumenter) ansvarar politiken för att skapa en stabil och öppen ram för investeringsbeslut. De nya verktygen som har tagits fram i det tredje paketet om den inre energimarknaden, däribland en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheterna (Acer) och de nya nätverken för transmissionsföretag inom el- och gassektorer (Entso-E och Entso-G), bör utnyttjas fullt ut under de kommande åren för att gynna den fortsatta integreringen av energimarknaderna. Regionala initiativ¹⁹ bör fungera som språngbrädor mot en europeisk marknad.

Investeringar i infrastruktur kommer även fortsättningsvis främst att finansieras genom avgifter från användarna. Med tanke på investeringarnas storlek, deras art och deras strategiska karaktär, kan man emellertid inte förvänta sig att marknaderna ensamma ska kunna göra alla nödvändiga investeringar. Kommissionen kommer att anta en ny strategi för utveckling av energiinfrastrukturen för att uppmuntra lämpliga nätinvesteringar inom el, gas och andra energisektorer. Förutsatt att leveranserna är stabila kommer naturgas att spela en fortsatt viktig roll i EU:s energimix under de kommande åren och gas kan bli ännu viktigare som reservbränsle för variabel elproduktion. Detta fordrar diversifierade importörer, såväl naturgas via pipeline som LNG-terminaler, samtidigt som de inhemska gasnäten behöver sammankopplas i högre grad.

Förutom finansieringsfrågan kan komplexa och långdragna administrativa processer vara en betydande flaskhals. Befintliga regler och föreskrifter för projekt av europeiskt intresse (exempelvis för att öka leveranssäkerheten, solidariteten eller integreringen av förnybar energi) måste förbättras och effektiviseras i betydande grad, med bibehållen respekt för principerna om allmänhetens acceptans och befintlig miljölagstiftning. Lokala, regionala och nationella sammanslutningar kommer att engagera sig på ett mer konstruktivt sätt för att främja projekt av europeiskt intresse om de upplever att dessa projekt även medför konkreta, kortsiktiga fördelar för dem själva, exempelvis i form av privilegierad tillgång till offentliga medel.

Prioritet 2: Skapa en integrerad energimarknad för hela Europa

Åtgärd 1: Korrekt genomförande i tid av lagstiftningen för den inre marknaden

- Kommissionen kommer att fortsätta säkerställa ett korrekt genomförande i tid av den befintliga lagstiftningen för den inre energimarknaden och en stark konkurrenspolitik. För ytterligare integrering av energimarknaden måste den rättsliga ramen konsolideras (exempelvis med regler för energinät), kompletterat med andra åtgärder som marknadskoppling, utveckling av målmodeller²⁰ och ett robust ramverk för

¹⁹ Exempelvis Östersjöregionens energimarknad och den Medelhavsbaseade energiringen.

²⁰ En målmodell för el har tagits fram i samband med Florens-forumet, i en särskild rådgivande grupp. Riktlinjerna och föreskrifterna för att införa denna målmodell håller på att tas fram. En målmodell för gas håller på att utvecklas inom ramarna för Madrid-forumet.

marknaderna genom effektiv öppenhet och översikt. Om dessa åtgärder inte visar sig tillräckliga eller Acers befogenheter blir för begränsade, kommer ytterligare rättsliga åtgärder att vidtas.

Åtgärd 2: Ta fram en plan för Europas infrastruktur 2020–2030

- Det meddelande om infrastruktur som kommissionen förbereder ska hjälpa Europa att identifiera den prioriterade infrastruktur som måste utvecklas för att få en fungerande inre marknad, säkerställa integreringen av storskalig produktion av förnybar energi och garantera leveranssäkerheten, i linje med visionen om ett hållbart europeiskt energisystem år 2050. Inga medlemsstater ska isoleras från den inre marknaden efter 2015. Korridorer över gränserna ska också tas med. De tioåriga nätutvecklingsplaner som Entso-E och Entso-G tar fram ska realiseras med hjälp av Acer, i samarbete med alla andra relevanta intressenter. Arbetet kommer att bygga på framgångsrika regionala initiativ, som det i Östersjöregionen, och kommer även att innefatta en analys av de nödvändiga lagringsanläggningarna och klimatanpassningsåtgärderna, inklusive eventuella framtida behov av en transportinfrastruktur för koldioxid inom EU.
- Kommissionens förslag syftar även till att förbereda elnätet för de ofrånkomliga förändringar i efterfrågan som kommer att uppstå genom energi- och transportpolitiken, exempelvis elektromobilitet, omfattande kraftproduktion från förnybara källor och en ökad decentralisering av kraftproduktionen.
- Nästa år kommer kommissionen att föreslå en rad politiska verktyg för att genomföra strategiska infrastrukturprioriteringar under de närmaste två decennierna. Ett exempel är en ny metod för att definiera de strategiska infrastrukturerna som kommer att vara nödvändiga för EU som helhet för att få konkurrenskraftig energiförsörjning, hållbara miljöaspekter och tillgång till förnybar energi, liksom leveranssäkerhet. Dessa avgörande delar kommer att identifieras i den övergripande kartläggningen och märkas som ”europeiskt intressanta”, vilket medför att de kan få ett förenklat tillståndsförfarande och särskild finansiering vid behov. I detta arbete kommer selektiviteten att vara av högsta vikt. Nätanslutningar till tredjeländer kommer också att tas upp i vederbörlig ordning.
- Acer, Entso-E och Entso-G kommer att få mandat att ta fram planen för det europeiska el- och gasnätet för perioden 2020–2030. Detta bör följas upp med en mer långsiktig plan, med utgångspunkt från energifärdplanen för 2050 som kommer att presenteras 2011.

Åtgärd 3: Effektivisera tillståndsförfaranden och marknadsregler för infrastrukturutvecklingar

- Kommissionen kommer att föreslå införandet av ett särskilt tillståndsförfarande för projekt av ”europeiskt intresse”. Detta för att förbättra den nuvarande processen genom att exempelvis utse en enda myndighet som ansvarar för processen på nationell nivå, med fortsatt respekt för säkerhets- och skyddsnormer och helt i enlighet med EU:s miljölagstiftning. De effektiviserade och förbättrade rutinerna kommer att ge större öppenhet och säkerställa öppna och tydliga debatter på lokal, regional och nationell nivå, för att öka allmänhetens förtroende och acceptans för olika installationer. Dessutom kommer man att undersöka metoder för att belöna

regioner och medlemsstater som konstruktivt deltar i och med framgång genomför utvecklingen av projekt av europeiskt intresse. Detta kan exempelvis ske genom ökad tillgång till offentliga medel.

- För att skapa en marknadskoppling till år 2014 kommer Acer, inom sitt mandat, att definiera och genomföra alla tekniska åtgärder (harmonisering, standardisering etc.) och rättsliga åtgärder som krävs för sammankoppling av nät över gränser, tillgång till förnybar energi och integrering av ny teknik. Ett detaljerat åtgärdsprogram kommer sedan att presenteras för att hjälpa medlemsstaterna att införa smart mätning/smarta nät (vilket innefattar informationsvisning för konsumenterna) och uppmuntra nya energitjänster.

Åtgärd 4: Tillhandahålla rätt ramverk för finansiering

- Med tanke på att större delen av infrastrukturutvecklingen är av kommersiell natur, kommer kommissionen att ta fram metoder för att analysera den optimala balansen mellan offentlig och privat finansiering (enligt följande principer för hela unionen: "användaren betalar", "den som drar nytta betalar" – i samband med allokering av kostnad/nytta över gränserna – och "skattebetalaren betalar" – delning av bördorna för kommersiellt ej livskraftig infrastruktur och infrastruktur som är till "nytta för hela EU"). Detta ska definieras i enlighet med gällande regler för statligt stöd. För projekt av "europeiskt intresse" som saknar eller har dålig kommersiell livskraft kommer nya finansieringsmekanismer att föreslås för att maximera effekten av det offentligt stödet, för att förbättra investeringsklimatet, för den viktigaste risktäckningen eller för att öka hastigheten på projektgenomförandet. Utvecklingen av en lämplig energiinfrastruktur är brådskande och av avgörande betydelse. Den kräver en vidare syn på nya finansieringsinstrument (såväl offentliga som privata), liksom mobilisering av ytterligare resurser under den närmaste budgetperioden.

3. TILLFÖRLITLIG OCH SÄKER ENERGI TILL ETT RIMLIGT PRIS FÖR MEDBORGARNA OCH NÄRINGSLIVET

En välfungerande, integrerad inre marknad är till nytta för konsumenterna med större valmöjligheter och lägre priser. Ändå är det många konsumenter som inte upplever att de får det bättre när marknaderna öppnas och olika leverantörer konkurrerar. Enskilda konsumenter måste vara medvetna om, och utöva, sina rättigheter enligt EU-lagstiftningen. De ska kunna dra nytta av möjligheterna med öppnade marknader och känna att de får tillgång till de energitjänster de behöver med den kvalitet och den utsläppsprofil de önskar. Öppnandet av marknaderna kan ge konsumenterna bästa möjliga priser, urval, nya lösningar och tjänster om det går hand i hand med åtgärder som garanterar förtroendet, skyddar konsumenterna och hjälper dem att spela den aktiva roll som liberaliseringen förväntar av dem.

Medborgarna verkar dock vara omedvetna om sina rättigheter enligt EU-lagstiftningen, eller ovilliga att utöva dem. Betydligt större satsningar behövs för att informera kunderna om deras rättigheter och engagera dem i den inre marknaden. Dessutom måste möjligheten att minska sina energiräkningar genom energibesparingar framhållas tydligare. Medborgarnas energiforum (London-forumet) och det europeiska forumet för hållbar energi (Bukarest-forumet) bildades för att förbättra energisituationen för hushållskonsumenterna och vägar bör prövas för att göra dessa forum mer känsliga för konsumenternas behov.

En förutsättning för att många viktiga sektorer i EU:s ekonomi ska kunna bevara sin konkurrenskraft är också en säker tillgång till energi till överkomligt pris. Energi, och inte minst el, utgör en betydande del av de sammanlagda produktionskostnaderna för många viktiga industribranscher inom EU, även små och medelstora företag. Den internationella marknaden för olja kan bli mycket åtstramad redan innan 2020, vilket innebär att det är viktigt för EU:s konsumenter att satsa på ett minskat oljeberoende. Detta sker inte på ett ögonblick. Konsumenterna måste göras medvetna om behovet av att minska förbrukningen av fossila bränslen och om hur de kan minska sina räkningar när priserna stiger. "Användarvänliga" smarta nät, smarta mätare och bättre fakturering kan hjälpa till. Men konsumenterna behöver även bli mer proaktiva. För att hjälpa konsumenterna att delta på marknaden bör åtgärder vidtas för att höja medvetenheten om olika möjligheter, förbättra prisjämförelsen, underlätta byten och förbättra hanteringen av klagomål.

Det ligger huvudsakligen på den inre marknads ansvar att tillhandahålla tillförlitliga energileveranser till ett rimligt pris som ändå speglar kostnaderna. En välfungerande inre marknad som bygger på tillräcklig transmissions- och lagringsinfrastruktur är den bästa garantin för leveranssäkerhet, eftersom energin följer marknadsmekanismerna och flödar dit den behövs. Det behövs dock skyddsnet, exempelvis när det gäller utsatta konsumenter, eller vid leveranskriser som marknadsmekanismerna inte kan hantera på ett fullgott sätt. Den inre marknaden hämmas också när medlemsstaterna inte är helt sammankopplade, som i de baltiska staterna. Förordningen om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen är viktig då den säkerställer att marknaderna är fullständigt förberedda att hantera en kris och att hushållskonsumenter skyddas. Genom att främja anslutningar mellan medlemsstater och bidra till ett aktivt upprätthållande av konkurrensen från kommissionens och medlemsstaternas sida kan man bidra till en vidare diversifiering av energikällorna, i synnerhet i de medlemsstater som för närvarande är beroende av bara en enda eller några få energikällor.

Energipolitiken ansvarar även för att skydda Europas medborgare mot riskerna vid energiproduktion och energitransport. EU måste fortsätta att vara världsledande inom utvecklingen av system för säker kärnkraft, transport av radioaktiva ämnen och hantering av kärnavfall. Internationellt samarbete kring skyddsanordningar vid kärnkraftsverksamhet spelar en viktig roll för att säkerställa kärnsäkerheten och etablera ett pålitligt icke-spridningsavtal. I fråga om utvinning och förädling av olja och gas ska EU:s rättsliga ram säkerställa högsta möjliga säkerhetsnivå och en tydlig och odiskutabel ansvarsskyldighet för olje- och gasinstallationer.

Prioritet 3: Ge konsumenterna inflytande och uppnå högsta möjliga säkerhet och tillförlitlighet

Åtgärd 1: Göra energipolitiken mer konsumentvänlig

- En aktiv kontroll av efterlevnaden av konkurrenslagstiftningen på EU-nivå och i medlemsstaterna är en förutsättning för en fungerande konkurrens och för att konsumenterna ska få säker tillgång till energi till överkomliga priser.
- Kommissionen kommer att föreslå åtgärder som kan hjälpa konsumenterna att mer aktivt delta i energimarknaden, i linje med det tredje energipaketet. Sådana åtgärder kommer bland annat att omfatta utvecklingen av vägledning grundad på bästa praxis för byte av leverantör, vidareutveckling och övervakning av rekommendationerna om fakturering och hantering av klagomål, samt identifiering av bästa praxis för alternativa tvistlösningsförfaranden. Ett prisjämförelseverktyg baserat på metoder

som ska utvecklas av energilagstiftarna och andra behöriga organ bör finnas tillgängligt för alla konsumenter och alla leverantörer bör tillhandahålla uppdaterad information om priser och erbjudanden. Slutligen bör ytterligare insatser göras för att flytta siktet från energipriserna till energikostnaderna genom att utveckla marknaden för energitjänster.

- Kommissionen kommer regelbundet att offentliggöra jämförelserapporter som utvärderar i vilken grad föreskrifterna som berör konsumenterna har genomförts och bedömer den totala skyddsnivån för hela den inre marknaden. Särskild tonvikt kommer att läggas vid utsatta kunder och vid åtgärder som gör det möjligt för konsumenterna att minska energianvändningen.
- Tillsynsmyndigheterna bör öka satsningarna för att förbättra konsumentmarknadens funktion med hjälp av medborgarnas energiforum (London-forumet) och det europeiska forumet för hållbar energi (Bukarest-forumet).

Åtgärd 2: Kontinuerliga förbättringar av säkerhet och leveranstrygghet

- Kommissionen håller på att gå igenom säkerhetsvillkoren för utvinning av olja och gas till havs efter Deepwater Horizon-olyckan med syfte att införa stränga åtgärder – från förebyggande arbete till hantering av olyckshändelser och ansvarsfrågor – som kommer att garantera högsta möjliga skydd inom hela EU och resten av världen.
- Den rättsliga ramen för kärnkraftverks säkerhet och tillförlitlighet kommer att förstärkas ytterligare genom halvtidsöversynen av kärnsäkerhetsdirektivet, införandet av direktivet om kärnavfall, omdefinieringen av de grundläggande säkerhetsstandarderna för skydd av arbetare och befolkningen och ett förslag om ansvarsskyldighet vid kärnkraftsverksamhet på europeisk nivå. Större harmonisering av kraftverkskonstruktioner och certifiering på internationell nivå bör också aktivt eftersträvas. Alla dessa åtgärder borde medföra att EU kan behålla sin ledande roll inom säker kärnenergi och bidra till en ansvarsfull användning av kärnenergi över hela världen.
- Samma överväganden i fråga om säkerhet och tillförlitlighet kommer även att gälla vid utveckling och spridning av ny energiteknik (vätgas, transportnät för koldioxid, lagring av koldioxid etc.).

4. ETT TEKNISKT SKIFTE

Utan ett tekniskt skifte kommer EU att misslyckas med sina ambitioner för år 2050 att minska utsläppen av koldioxid inom el- och transportsektorerna. Med tanke på tiden det tar att utveckla och sprida energiteknik är det mer brådskande än någonsin att få fram högpresterande teknik med låga utsläpp av koldioxid till de europeiska marknaderna. EU:s handel med utsläppsrätter är en viktig efterfrågestyrd drivkraft som stödjer spridandet av ny teknik med låga koldioxidutsläpp. Nya tekniker skulle dock nå marknaderna snabbare och mer ekonomiskt om de utvecklades genom samarbete på EU-nivå.

Planering och styrning på Europainivå är av yttersta vikt för att få stabilitet i investeringarna, framtidstro och en politisk samsyn. Den strategiska planen för energiteknik (SET) fastställer en medellång strategi som gäller för alla sektorer. Men utvecklingen av de viktigaste

teknikerna (andra generationens biobränslen, smarta nät, smarta städer, avskiljning och lagring av koldioxid [CCS], lagring av el, elektromobilitet, nästa generations kärnkraftverk, samt förnybar uppvärmning och kylning) måste gå snabbare och demonstrationsprojekt komma igång. Därför betonas också vikten av innovation i Europa 2020-flaggskeppsprojektet *Innovationsunionen*²¹.

Resurserna som kommer att krävas under de närmaste två decennierna för att utveckla dessa tekniker är betydande, i synnerhet i det nuvarande ekonomiska klimatet. Stora projekt, som de havsbaserade vindkraftparker på över 140 GW som planeras av europeiska energibolag, utvecklare och myndigheter – huvudsakligen i Nordsjön – eller satsningarna Desertec och Medring (den Medelhavsbaserade energiringen), påverkar åtskilliga medlemsstater. Samordningen och samarbetet på Europeanivå bör inbegripa sammanslagning av olika finansieringskällor. Alla intressenter förväntas att bidra. Kommissionen ska försöka utnyttja EU-budgeten för att öka den totala finansieringsnivån.

EU står inför svår konkurrens på internationella teknikmarknader. Länder som Kina, Japan, Sydkorea och USA har en ambitiös industriell strategi inom solkraft, vindkraft och kärnkraft. EU:s forskare och företag måste öka sina ansträngningar för att förbli i frontlinjen på den snabbt växande internationella marknaden för energiteknik och när det är till nytta för alla parter bör de öka samarbetet med tredjeländer inom specifika tekniska områden.

Prioritet 4: Utöka Europas ledande roll inom energiteknik och energiutveckling

Åtgärd 1: Genomföra den strategiska planen för energiteknik (SET) utan dröjsmål

- Kommissionen kommer att underbygga genomförandet av SET-planen, i synnerhet de gemensamma programmen för den europeiska alliansen för energiforskning (EERA) och de sex europeiska näringslivsinitiativen (vindkraft, solkraft, bioenergi, smarta nät, kärnkraft och CCS). Arbetet kommer att intensifieras med medlemsstaterna för att finansiera aktiviteterna i teknikplanerna för 2010–2020 och säkerställa att de tillhörande storskaliga demonstrationsprogrammen går bra, exempelvis genom reserven för nya deltagare (NER300)²². Tillgänglig gemenskapsfinansiering²³ kommer att koncentreras på SET-planens satsningar.
- Teknikplanerna för de europeiska näringslivsinitiativen för 2010–2020 börjar genomföras från och med detta år och kommer att få extra stöd. De kommer att vara grunden för framtagningen av nästa budgetram för ett konsoliderat, regelbundet utvärderat, effektivare och mer fokuserat energiforskningsprogram. Kommissionen kommer också att främja utvecklingen av infrastruktur för strategisk energiforskning i Europa, eftersom detta bidrar kraftigt till att minska avståndet mellan forskning och teknisk utveckling. Kommissionen kommer också att undersöka andra lovande möjligheter, som marin förnybar energi och förnybar värme och kylning.

Åtgärd 2: Kommissionen kommer att starta fyra nya storskaliga europeiska projekt

²¹ SEK(2020) 1161, 6.10.2010.

²² Enligt det ändrade ETS-direktivet (2009/29/EG) förutses att 300 miljoner utsläppsrätter från reserven för nya deltagare (NER) kommer att finnas tillgängliga för att stödja CCS i kommersiell skala och nyskapande demonstrationsprojekt kring förnybara energikällor (RES) inom EU.

²³ Anslag inom ramen för den nuvarande budgetramen.

- 1. Kommissionen kommer att leda en omfattande europeisk satsning på smarta nät som länkar samman hela elnätssystemet, från de havsbaserade vindkraftparkerna i Nordsjön, solaranläggningar i Södern och de befintliga vattenkraftverken till enskilda hushåll, och göra elnäten intelligentera, effektivare och tillförlitligare.
- 2. Europas ledande ställning inom lagring av el (såväl storskalig som för fordon) ska återupprättas. Ambitiösa projekt kommer att utvecklas inom vattenkraftskapacitet, tryckluftslagring, batterilagring och andra nya lagringstekniker som exempelvis vätgas. Dessa tekniker kommer att förbereda elnätet inom alla spänningsnivåer för den massiva upptagningen av småskalig decentraliserad och storskalig centraliserad förnybar elektricitet.
- 3. En storskalig hållbar produktion av biobränslen ska genomföras, bland annat mot bakgrund av den pågående översynen av effekterna av ändrad indirekt markanvändning. Det europeiska näringslivsinitiativet för bioenergi²⁴ på 9 miljarder euro kommer inom kort att lanseras för att säkerställa en snabb marknadsupptagning av en hållbar andra generation av biobränslen.
- 4. Städer, stadsområden och landsbygdsområden ska få hjälp att göra större energibesparingar. Samarbetsinitiativet "Smarta städer" kommer att dras igång i början av 2011 och föra samman det allra bästa från områden som förnybar energi, energieffektivitet, smarta elnät, ren stadstrafik (t.ex. eldrivna transportmedel) och smarta nät för uppvärmning och kylning, kombinerat med innovativa informations- och kommunikationsverktyg. EU:s regionalpolitik kan spela en viktig roll för att frigöra lokal potential. Landsbygdsområden har också stora möjligheter i detta sammanhang, och de kan utnyttja EJFLU:s medel för att stödja sådana innovativa projekt

Åtgärd 3: Säkerställa långsiktig teknisk konkurrenskraft inom EU

- Kommissionen kommer att föreslå en satsning på 1 miljarder euro²⁵ tillstöd för den banbrytande forskning som krävs för att utveckla tekniken för energilösningar med lågt koldioxidavtryck. Därigenom vill man skapa förutsättningarna för vår framtida position i en hård internationell konkurrens.
- EU:s ledande roll måste även upprätthållas inom det globala banbrytande forskningsprojektet ITER. Kommissionen kommer att säkerställa effektiv ledning (inklusive kostnadsbegränsning) och industriellt värdeskapande inom ramen för ITER och det europeiska fusionsprogrammet .
- Kommissionen kommer att utveckla ett EU-forskningsprogram för energimaterial, som låter EU:s energisektor förbli konkurrenskraftig trots krympande naturresurser.

5. STARKT INTERNATIONELLT SAMARBETE, I SYNNERHET MED VÅRA GRANNAR

Den europeiska energimarknaden är världens största regionala marknad (över 500 miljoner konsumenter) och den största energiimportören. Samma samarbete och gemensamma

²⁴ Se fotnot 23.

²⁵ Se fotnot 23.

föresatser som har lett till antagandet av EU:s övergripande energi- och klimatmål märks dock ännu inte i den externa energipolitiken. Flera av de utmaningar som EU står inför – klimatförändringen, tillgången till olja och gas, teknisk utveckling och energieffektivitet – berör de flesta länderna och förutsätter internationellt samarbete. Medlemsstater har upprepade gånger krävt att EU ska tala med en enad röst mot tredjeländer. I praktiken har inte nationella initiativ den styrka som EU-marknaden har på grund av sin storlek och kan inte hävda EU:s intressen på bästa sätt.

En internationell energipolitik måste eftersträva de gemensamma målen leveranssäkerhet, konkurrenskraft och hållbarhet. Samtidigt som relationerna med producerande länder och transitländer är viktig, är relationerna med stora energiförbrukande länder och i synnerhet länder med tillväxtekonomi och utvecklingsländer av växande betydelse. En förutsättning för att man ska kunna bekämpa fattigdomen är att ge folk tillgång till energi, och målet att utrota den extrema fattigdomen till 2015 kan bara uppnås om stora förbättringar görs på detta område. För att se till att detta inte inverkar menligt på andra politiska mål måste hållbar utveckling vara grundprincipen både för energi- och utvecklingspolitiken, så som det föreslås i grönboken om utvecklingspolitiken²⁶.

Nya mönster för tillgång och efterfrågan på de globala energimarknaderna och växande konkurrens om energiresurserna gör det viktigt för EU att kunna använda sin samlade marknadstyngd på ett effektivt sätt i kontakterna med viktiga energipartners i tredjeländer. Europa bör kunna förlita sig på en betydande mängd nya energikällor och energivägar år 2020.

Behovet av internationella lösningar gör det nödvändigt för oss att framföra vår agenda om minskade koldioxidutsläpp och ökning av energieffektiviteten till våra viktigaste samarbetspartner, vid internationella förhandlingar och vid kontakter med internationella organisationer. Den europeiska handeln med utsläppsrätter driver på utvecklingen av internationella utsläppsmarknader och ytterligare åtgärder bör bygga vidare på pågående satsningar för att vidareutveckla dessa marknader. Som en föregångare inom energipolitisk utveckling har EU större möjligheter att påverka miljöstandarder och verka för öppna och konkurrensutsatta marknader.

EU har redan en rad kompletterande och riktade ramar som sträcker sig från specifika energibestämmelser i bilaterala avtal med tredjeländer (frihandelsavtal, partnerskaps- och samarbetsavtal, associeringsavtal etc.) och samförståndsavtal om energisamarbete till multilaterala avtal, som fördraget om energigemenskap²⁷ och deltagandet i energistadgefördraget. EU förhandlar för närvarande med flera länder om nya avtal, däribland viktiga energiförsörjningsavtal.

EU måste nu formalisera rutinerna för hur medlemsstaterna bäst kan agera för EU som helhet i bilaterala energikontakter med viktiga samarbetspartners och i globala diskussioner. Utifrån

²⁶ Länder utanför OECD kan komma att stå för all beräknad tillväxt av koldioxidutsläppen år 2030, men redan med en ökning på 0,8 % av koldioxidutsläppen skulle man kunna garantera alla tillgång till moderna energitjänster. IEA:s energiprognos World Energy Outlook 2009 och det särskilda förhandsutdraget ur IEA WEO 2010 för toppmötet om millennieutvecklingsmålen.

²⁷ Fördraget om energigemenskap ska främja marknadsintegration, men också genomförandet av EU:s regelverk på västra Balkan. Det utvidgar EU:s inre energimarknad till att även omfatta Sydösteuropa. Det är inte bara en ram för samarbete, utan ett rättsligt bindande instrument som förbereder EU-anslutningen. Ytterligare parter kommer att ansluta sig till detta fördrag: Moldavien är redan med, och Ukraina och Turkiet står i begrepp att gå med.

den rättsliga grunden i Lissabonavtalet, som förtydligar och stärker den externa dimensionen, måste EU:s externa energipolitik säkerställa en effektiv solidaritet, ansvarsfullhet och öppenhet mellan alla medlemsstater, spegla EU:s intressen och säkerställa leveranssäkerheten på EU:s inre energimarknad. Det krävs bättre samordning på EU- och medlemsstatnivå.

Inom kärnkraftsområdet har internationellt samarbete gett goda resultat. Detta är särskilt relevant eftersom olika grannländer driver, eller planerar att starta, kärnkraftverk. EU måste nu uppmuntra sina samarbetsländer att göra alla befintliga internationella standarder och rutiner för säkerhet och leveranssäkerhet inom kärnkraftsområdet juridiskt bindande och effektivt genomförda över hela världen. EU är särskilt lämpat för detta arbete, eftersom EU är den första enhet som har vidtagit sådana åtgärder inom både säkerhets- och leveranssäkerhetsområdet och har särskilda samarbetsinstrument för detta ändamål.

De externa dimensionerna i EU:s energipolitik är inte bara avgörande för EU:s försörjningstrygghet, utan de måste också vara konsekventa och ömsesidigt förstärka EU:s övriga externa aktiviteter (utveckling, handel, klimat och biologisk mångfald, utvidgning, gemensam utrikes- och säkerhetspolitik etc.). Det måste finnas synergier mellan energimål och andra politiska beslut och instrument, däribland handel, bilaterala avtal och instrument för utvecklingssamarbete.

Leveranssäkerheten för energi är nära sammankopplad med EU:s utrikes- och säkerhetsprioriteringar.²⁸ Diversifiering av bränslen, leveranskällor och transportvägar är av avgörande betydelse för EU:s leveranssäkerhet. Dessutom måste de energiproducerande länderna och transitländerna ha en välfungerande styrning, visa respekt för lagar och regler och skydda EU:s och utländska intressens investeringar. EU:s politik kommer även att lägga särskild vikt vid säker och trygg leverans av olja, naturgas i rörledningar och tillhörande produktions- och transportinfrastruktur genom att kombinera energipolitiken med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp).

2011 kommer kommissionen att lägga fram konkreta förslag för att förstärka vår externa energipolitiks övergripande konsekvens och effektivitet, vilket kommer att involvera medlemsstaterna, olika externa politiska områden inom EU och externa stödprogram.

Prioritet 5: Förstärka de externa dimensionerna för EU:s energimarknad

Åtgärd 1: Integrera energimarknader och regelverk med våra grannar

- Fördraget om energigemenskap bör genomföras och utvidgas till alla grannar till EU som är villiga att anta EU:s marknadsmodell. I detta sammanhang bör marknadsintegrering och konvergens i lagstiftningen eftersträvas genom omfattande EU-avtal, baserat på EU:s regler i de länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och utvidgningsprocessen, i synnerhet inom Medelhavsområdet och med transitländer som Ukraina och Turkiet. Dessutom bör fördraget om energigemenskap fördjupas genom att nya element i EU:s regelverk utvidgas till att även omfatta fördragsparterna. Därigenom skulle grannländernas medverkan i den inre marknaden förstärkas, samtidigt som det skulle uppstå rättvisa villkor och risken för koldioxidläckage genom elsektorn.
- Kommissionen kommer att lägga fram förslag till mekanismer för att anpassa befintliga internationella avtal (i synnerhet inom gassektorn) till den inre marknaden

²⁸

Europeisk säkerhetsstrategi antagen av Europeiska rådet i december 2003.

regler och bygga ut samarbetet mellan medlemsstater i syfte att sluta nya avtal. Dessutom kommer man att lägga fram förslag i syfte att skapa de rättsliga ramarna för EU och tredjeländer för att utveckla strategiska vägar från nya leverantörer (särskilt runt den södra korridoren och södra Medelhavsområdet). Försörjningsfrågor, däribland utveckling av nät och möjliga samarbetsarrangemang för leveranser, liksom rättsliga frågor som transitfrihet och investeringssäkerhet, kommer att tas upp.

- Teknisk hjälp från EU kommer att mobiliseras för ett effektivt genomförande av den inre marknadens regelverk och modernisering av energisektorn i grannländer, samtidigt som samordningen av stödsystemen från EU, dess medlemsstater och det internationella samfundet ska förbättras.

Åtgärd 2: Etablera privilegierade partnerskap med viktiga samarbetspartners

- Samtidigt som diversifiering av importkällor och importvägar eftersträvas, kommer EU att upprätta förstärkta energipartnerskap med viktiga leverantörer och transitländer. Dessa partnerskap kommer att ha som syfte att främja grundläggande principer, bland annat dem som ingår i energistadagefördraget (exempelvis transitfrihet, öppenhet, säkerhet, investeringsmöjligheter och efterlevnad av den internationella lagstiftningen).

Åtgärd 3: Stödja EU:s globala roll för en framtid med energi med låga koldioxidutsläpp

- Energieffektivitet, ren teknik och säker och hållbar energi med låga koldioxidutsläpp bör integreras i EU:s samarbete och de bilaterala samarbetsaktiviteterna, i synnerhet med större konsumenter och framväxande ekonomier och med globala partnerskap.
- Kommissionen kommer att inleda ett omfattande samarbete med Afrika kring energisatsningar för att stegvis ge alla människor tillgång till hållbar energi, i linje med grönboken om utvecklingspolitik.

Åtgärd 4: Stödja juridiskt bindande standarder för säkerhet, trygghet och icke-spridning inom kärnkraftsområdet över hela världen

- Kommissionen kommer att ta fram initiativ som uppmuntrar samarbetsländer att göra internationella standarder och föreskrifter kring säkerhet, trygghet och icke-spridning juridiskt bindande och effektivt genomförda runt hela världen. Detta ska framför allt ske genom förstärkt samarbete med Internationella atomenergiorganet (IAEA) och genom att slutföra Euratom-avtalen med viktiga leverantörer och användarländer inom kärnkraftsområdet.

SLUTSATSER

EU står på tröskeln till en tidsperiod då energipolitiken kommer att vara i blickfånget som aldrig förr. Energimarknaderna har i stor utsträckning skonats från effekterna av den globala marknadsturbulensen under senare år som en följd av liberalisering, god tillgång på energi och produktionskapacitet och bra importmöjligheter. Nu är dock dramatiska förändringar på gång. Energipriserna kommer att påverkas av de stora investeringsbehoven inom energisektorn, liksom av kostnaderna för koldioxidutsläpp och högre internationella energipriser. Konkurrenskraften, leveranssäkerheten och klimatmålen kommer att urholkas

om inte elnäten uppgraderas, föråldrade kraftverk ersätts av konkurrenskraftiga och renare alternativ och energin används mer effektivt genom hela energikedjan.

Medlemsstaterna och industrin har insett utmaningarnas omfattning. En trygg energiförsörjning, effektiv användning av resurserna, rimliga priser och nya lösningar är av avgörande betydelse för vår långsiktiga tillväxt, jobbskapandet och vår livskvalitet. Medlemsstaterna har enats om att dessa utmaningar effektivast hanteras genom politiska beslut och åtgärder på EU-nivå, genom en "europeiserad" energipolitik. I detta ingår att fokusera EU-finansieringen på prioriterade områden för allmänhetens nytta som marknaderna inte klarar av att hantera och som ger Europa största möjliga nytta.

EU:s nya energistrategi kommer att kräva betydande satsningar inom teknisk utveckling och tekniska investeringar. Den kommer att skapa en dynamisk och konkurrensutsatt marknad och leda till en omfattande förstärkning av tillsynen för att övervaka och leda dessa utvecklingar. Den kommer att förbättra energisystemens leveranssäkerhet och hållbarhet, nätförvaltningen och regleringen av energimarknaden. Dessutom kommer den att innehålla omfattande satsningar för att informera hushålls- och företagskonsumenter och ge dem större möjligheter att agera. De kommer att engageras i övergången till en hållbar framtid inom energiområdet, exempelvis genom att spara energi, minska svinnet och gå över till tekniska lösningar och bränslen med låga koldioxidutsläpp. Investeringar i energiproduktion med låga koldioxidutsläpp kommer att uppmuntras ytterligare genom marknadsbaserade instrument som handel med utsläppsrätter och beskattning. Den nya strategin kommer att vara ett första steg på vägen för att förbereda EU för de större utmaningar som mycket väl kan vänta oss redan 2020. Framför allt kommer den att säkerställa ett bättre ledarskap och bättre samordning på europeisk nivå, såväl för inre åtgärder som i förhållandet till andra parter.

Det globala energisystemet är på väg in i en fas med snabba förändringar som kan få långtgående följder, vilka kommer att visa sig under de närmaste decennierna. Europa måste agera så länge möjligheterna finns. Det är ont om tid. Därför kommer kommissionen att presentera de flesta av sina förslag för att nå målen för 2020 under de närmaste 18 månaderna. Diskussionerna, besluten och genomförandet måste gå snabbt. Därigenom får EU bättre möjligheter att få alla bitar på plats till år 2020 – standarder, regler, föreskrifter, planer, projekt, finansiella och personella resurser, teknikmarknader, samhällsförväntningar etc. – och möjlighet att förbereda Europas invånare på de kommande utmaningarna.

På grund av de långa ledtiderna för förändringar i energisystemet, garanterar inte åtgärder som vidtas idag att de strukturella förändringarna som behövs för en övergång till låga koldioxidutsläpp slutförs innan 2020, som är så långt denna strategi sträcker sig. Det är därför nödvändigt att se längre än den aktuella strategins tidsskala för att säkerställa att EU är väl förberett för målen för 2050 om ett tryggt och konkurrenskraftigt energisystem med låga koldioxidutsläpp. Som en följd av detta kommer kommissionen att följa upp denna strategi med en komplett färdplan för år 2050, som kommer att betrakta åtgärderna som tas upp i detta dokument ur ett längre perspektiv och överväga ytterligare steg.